

<https://helda.helsinki.fi>

Johdanto. Naiset, rauha ja turvallisuus aseellisten
sukupuolittuneet vaikutukset 15 vuotta kansainvälisen politiikan keskiössä

Jauhola, Marjaana

Suomen 1325-verkosto
2015

Jauhola, M 2015, Johdanto. Naiset, rauha ja turvallisuus aseellisten
sukupuolittuneet vaikutukset 15 vuotta kansainvälisen politiikan keskiössä. in Naiset, rauha
ja turvallisuus päätöslauselmat 2000-2013. Suomen 1325-verkosto.

<http://hdl.handle.net/10138/159987>

publishedVersion

Downloaded from Helda, University of Helsinki institutional repository.

This is an electronic reprint of the original article.

This reprint may differ from the original in pagination and typographic detail.

Please cite the original version.

NAISET, RAUHA JA TURVALLISUUS

-päättölauselmat 2000–2013

SUOMEN **1325** VERKOSTO

Sisältö

Johdanto	03
YK:n turvallisuusneuvoston päätöslauselma 1325 (2000).....	08
Päätöslauselma 1820 (2008).....	013
Päätöslauselma 1888 (2009).....	020
Päätöslauselma 1889 (2009).....	031
Päätöslauselma 1960 (2010)	039
Päätöslauselma 2106 (2013)	047
Päätöslauselma 2122 (2013)	056
Temaattinen hakemisto.....	065

**Kaikkien päätöslauselmien
käännökset ovat epävirallisia.**

Johdanto ja temaattinen hakemisto

Marjaana Jauhola

Ulkoasu

Neea Laakso
neea.laakso@artoa.fi

Painopaikka Kopio Niini
Helsinki 2015

Lataa julkaisu PDF-tiedostona:
www.1325.fi

Kiitokset
Merja Pentikäiselle
oikeudellisten termien
oikoluvusta!

Naiset, rauha ja turvallisuus: - aseellisten konfliktien sukupuolittuneet vaikutukset 15 vuotta kansainvälisen politiikan keskiössä

Vuonna 2000 hyväksytty YK:n turvallisuusneuvoston päätöslauselma 1325 ”naiset, rauha ja turvallisuus” toi aseellisten konfliktien sukupuolittuneet vaikutukset kansainvälisen politiikan keskiöön. 15 kuluneen vuoden aikana turvallisuusneuvosto on hyväksynyt 6 muuta päätöslauselmaa, joissa asetetut tavoitteet ja konkreettiset toimenpiteet sekä syventävät että tarkentavat toimenpiteitä alkuperäisen päätöslauselman 1325 hengen toteuttamiseksi, tosin erilaisin painoituksin.

Päätöslauselmaperhettä voidaan pitää radikaalina turvallisuutta koskevien tavoitteiden ja päämäärien uudelleenmäärittelijänä. Sen lähtökohdiana on inhimillinen turvallisuus, aseellisten konfliktien ja niiden jälkihoidon sukupuolittuneisuus sekä sukupuolinäkökulman huomioiminen kaikessa konfliktien ehkäisyyn, rauhanvälitykseen, rauhanneuvotteluihin ja jälleenrakennukseen liittyvissä toimissa.

Päätöslauselma 1325 loi pohjan naisten oikeuksien ja sukupuolinäkökulman huomioimiselle aseellisissa konflikteissa neljän pilarin kautta:

- Naisten osallistuminen
- Naisten ja tyttöjen suojeleminen
- Toimet konfliktien ehkäisemiseksi
- Hätääpu ja toipuminen

Päätöslauselmaa 1325 pidetään monessa mielessä historiallisena myöskin vuoksi, että globaalit etelän naisliikkeet, kansainväliset naisjärjestöt ja tutkijat ovat olleet merkittävässä roolissa sen valmistelussa. Turvallisuusneuvostossa lopullisesti hyväksyttyä päätöslauselmaa on kuitenkin vuosien varrella kritisoitu hampaattomana ja naisia ja tyttöjä biologisin perustein uhriuttavana. Tämän on katsottu vahvistavan kansainvälisen yhteisön, globaalit poliittisen eliitin ja pohjoisten asiantuntijoiden merkitystä naisten paikallistoiminnan ja toimijuuden sijaan. Suomalaisessa keskustelussa samankaltaista huolta on kannettu siitä ettei päätöslauselman ja sitä koskevien kansallisten toimintaohjelmien toteutus saisi kutistua naisten lukumäärän laskemiseen kansainvälisissä operaatioissa.

On hyvä huomata, että turvalli-

Marjaana Jauhola (PhD),
tutkija,
Helsingin
yliopisto¹

¹ Tekstin sisältö ja siinä esitetyt näkemykset ovat kirjoittajan eivätkä edusta 1325-verkoston virallista kantaa. 1325-verkosto ei ota vastuuta tekstin sisällöstä tai siinä esiintyvistä virheistä.

suusneuvoston päätöslauselmien luonne, käytetyt toiminnalliset verbit (esim. kehottaa, kannustaa, pyytää) ja niiden rakenne² jättävät tilaa erilaisille tulkinnoille päätöslauselmien toiminnallistamisessa. Vuonna 2013 hyväksytyssä päätöslauselmassa 2122 Turvallisuusneuvosto esittikin erityisen huolensa siitä, että ilman toimeenpanossa tapahtuvaa merkittävää muutosta, naiset jäävät edelleen vähemmistöön konfliktien ehkäisyä, ratkaisemista ja rauhanrakentamista koskevis- sa kysymyksissä.

Tasapainottelu naisten ja tyttöjen toimijuuden, suojelutarpeen ja toisaalta nais erityisen ja kaikki sukupuolet³ huomioivien tavoitteiden ja toimien välillä jatkuu. Päätöslauselmat 1820, 1888, 1960 ja 2106 keskittyvät seksuaaliseen väkivaltaan konflikteissa, kun taas päätöslauselmat 1889 ja 2122 keskittyvät kokonaisvaltaisemmin aseellisia konflikteja ja niiden ratkaisua koskeviin toimenpiteisiin, erityisesti naisten osallistumisen ja toimijuuden varmistamiseen.

Päätöslauselmaa 1820 pidetään merkittävänä askeleena sukupuolittuneen seksuaalisen väkivallan tunnustamisena. Päätöslauselmaa tarkennettiin erityisesti rankaisemattomuuden osalta päätöslauselmassa 1960. Merkittävänä ongelmana on pidetty kuitenkin sitä, että kumpikaan näistä päätöslau-

selmista ei huomioi miehiin ja poikiin kohdistuvaa seksuaalista väkivaltaa, vaan ne olettavat sukupuolittuneen seksuaalisen väkivallan koskettavan ainoastaan naisia ja tyttöjä, tutkimustiedoista ja raporteista huolimatta. Vuonna 2013 hyväksytty päätöslauselma 2106 pyrki purkamaan tätä käsitystä tuomalla esiin poikien ja miesten kokemukset seksuaalisesta väkivallasta (pl 2106, johdantokappale 6).

Päätöslauselmien 2106 ja 2122 valmistelun taustalta löytyy huoli huomion siirtymisestä ja rajautumisesta seksuaaliseen väkivaltaan, rajaten naisten roolin aktiivisen toimijuuden ja osallistumisen sijaan uhriksi, suojelua tarvitsevaiksi. On kuitenkin huomattava, että vaikka päätöslauselmat 1820, 1888, 1960 ja 2106 pääasiassa linjaavat toimenpiteitä seksuaalisen väkivallan vähentämiseksi ja vaikutusten lieventämiseksi, niissä myöskin kiinnitetään huomiota esim. naisten määrän lisäämiseen operatiivisissa tehtävissä, rauhanneuvotteluissa ja sukupuolinäkökulman huomioimisessa. Päätöslauselmia ja niiden osia onkin mahdollista käyttää laajemman 1325-agendan edistämiseen. Tätä tarkoitusta varten olen päätöslauselmien lisäksi toimittanut johdanto- ja toimenpidekappaleista teemaattisen hakemiston, joka noudattelee päätöslauselmien päätteemoja.

Naisjärjestöjen osalta huolta on

² Ns. Johdanto-osio toimii johdantona päätöslauselman sisällölliselle osiolle (ns. toimenpideoio). Johdannossa esitellään miten päätöslauselman käsittelemät kysymykset ovat kehittyneet ja mikä on kansainvälisen sääntelyn tila asiakirjaa neuvotellessa. Ko. osiossa valtiot yleensä myös toistavat jo olemassa olevat, asiakirjan teemaan liittyvät aiemmin hyväksymänsä velvoitteensa. Toimenpideoio sisältää ko. päätöslauselman uudet sisällölliset elementit: tässä tapauksessa esim. YK:n jäsenvaltioille, pääsihteerille tai YK-järjestelmän osille osoitettuja pyyntöjä ryhtyä uusiin toimenpiteisiin.

³ Huomionarvoista on, että päätöslauselmat eivät sinällään tee tarkempaa määrittelyä siitä mitä (sosiaalisella) sukupuolella tarkoitetaan. Tämä avoimuus johtuu YK:ssa käydyistä taisteluista biologisen ja sosiaalisen sukupuolen käsitteestä. Käsite gender lanseerattiin YK-

kannettu ns. 1325-toiminnan militarisoitumisesta. Vaihtoehtoksia on esitetty lähestymistapaa, jossa huomioidaan kokonaisvaltaisesti toimeentulokysymykset, taloudelliset oikeudet, oikeus puhtaaseen veteen ja ruokaan sekä sellaiset arjen sukupuolittuneet väkivallan muodot jotka jäävät mahdollisesti sotaraiskausten ja seksuaalisen väkivallan varjoon. Huolta on myös kannettu siitä, miten varmistetaan, että päätöslauselmat ja niiden toteuttaminen ottaisivat huomioon sen etteivät naisten, tai myöskään miesten, kokemukset konflikteista ole yksinkertaistettavissa heidän sukupuoleensa.

International Alert onkin ehdottanut siirtymistä ns. *gender relational* -lähestymistapaan, jossa lopetetaan sukupuolen ymmärtäminen automaattisesti naissukupuoleen ja tyttöihin liittyvänä kysymyksenä ja ymmärretään miten sukupuoli on vuorovaikutuksessa muiden eriarvoisuuksien, kuten iän, sosiaalisen aseman, seksuaalisuuden, vammaisuuden, etnisyyden, perhestatuksen tai maaseutu/kaupunkiasetelman kanssa (ns. moniperustainen syrjintä, yhteiskunnallisen eriarvoisuuden yhteisvaikutus esim. sukupuoleen, seksuaalisuuteen, etnisyyteen tai ikään liittyen). Vain näin on mahdollista suunnitella hankkeita tai politiikkoja, jotka pyrkivät syrjimättömyy-

teen ja yhdenvertaisuuteen. Tämä tarkoittaa muutosta siihen millä tavoin analysoimme ja arvioimme konfliktien sukupuolivaikutuksia ja on linjassa suomalaisen yhdenvertaisuuslain kanssa (Finlex 1325/2014).

Erityisesti vuonna 2013 hyväksyttyä **päätöslauselmaa 2122** pidetään merkittävänä paluuna kokonaisvaltaisen rauhan, turvallisuuden ja kehityksen kysymyksiin sekä irtiotoksi pelkän nais- tai tyttöerityisten toimien sijaan katseen siirtämiseksi konfliktien sukupuolittuneisiin vaikutuksiin ja haasteisiin. Päätöslauselman on arvioitu uudistavan merkittävästi koko ”naiset, rauha, ja turvallisuus” agenda. Päätöslauselma rakentaa vahvan yhteyden voimaannuttavien toimien ja kokonaisvaltaisen sukupuolten välisen tasa-arvon välillä, kiinnittäen huomiota monialaisen lääketieteellisten, oikeudellisten, psykososiaalisten ja toimeentulopalveluiden sekä seksuaali- ja lisääntymisterveyspalveluiden kehittämiseksi (pl 2122, johdantokappale 8).

Turvallisuusneuvosto huomioi päätöslauselmassa ensimmäistä kertaa aseellisten konfliktien pohjimmaisten syiden puuttumisen (pl 2122, johdantokappale 14) ja kestäväen rauhan saavuttamisen kokonaisvaltaisin keinoin:

kieleen Pekingin 4. naisten maailmankonferenssissa, jossa mm. Vatikaani ja muutamat muut jäsenmaat pyrkivät rajaamaan sen naisten ja miesten luonnolliseksi sukupuoleksi, ja täten rajaamaan gender-käsitteen ulkopuolelle mm. trans- ja intersukupuoliset tai ei-heteroseksuaalisen seksuaalisuuden. Lisää käydystä kiistasta Baden & Goetz 1997.

”kestävä rauha edellyttää poliittiseen, turvallisuuspoliittiseen, ihmisoikeuksiin, sukupuolten tasa-arvoon, oikeusvaltioperiaatteisiin ja oikeudellisiin palveluihin perustuvaa kokonaisvaltaista lähestymistapaa” (pl 2122, johdantokappale 11).

Päätöslauselmaa 2122 pidetään myöskin merkittävänä suunnanosoittajana valtioiden ihmisoikeusvelvoitteiden tunnustamisessa: “valtioilla on ensisijainen vastuu kaikkien alueella olevien ja lainkäyttöalueensa alaisten ihmisten ihmisoikeuksien kunnioittamisesta kansainvälisen lain mukaisesti (pl 2122, johdantokappale 10). 1325-agendalla haetaankin aktiivista synergiaa mm. kaikkinaisen naisten syrjinnän poistamista koskevan yleissopimuksen (CEDAW) toteutuksen kanssa. Päätöslauselma pyrkii etsimään konkreettisia yhteyksiä kehityksen ja ihmisoikeuksien ja toisaalta turvallisuuden ja aseellisten konfliktien kysymysten välille.

Päätöslauselmien kääntäminen suomenkielelle on tärkeää, mutta samalla myös haastava tehtävä. Suomalaisessa keskustelussa puhuttaessa sukupuolten välisestä tasa-arvosta (*gender equality*), tai sukupuolinäkökulman valtavirtaistamisesta (*gender mainstreaming*) yleiskäsitteenä käytetään usein

käytetään ’tasa-arvoa’. On kuitenkin tärkeää pitää huolta siitä, että yhteiskunnallisesta tasa-arvosta ja yhdenvertaisuudesta puhuessamme emme oleta sukupuolittuneiden vaikutusten automaattista huomioimista, tai sitä, että sukupuolella ei ole väliä. Päätöslauselmaperheen lisäksi suosittelenkin huomioimaan mm. tasa-arvo- (Finlex 609/1986) ja yhdenvertaisuuslait (Finlex 1325/2014), jotka jo sellaisenaan velvoittavat suomalaisia toimijoita edistämään sukupuolten välistä tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta sekä kieltää kaikkinaisen syrjinnän.

Kirjallisuutta:

Baden, Sally and Anne Marie Goetz. 1997. "Who Needs [Sex] When You Can Have [Gender]? Conflicting Discourses on Gender at Beijing." *Feminist Review* 56(Summer): 3–25.

Bergman Rosamund, A. (2014) *Women, Peace and Security – And Denmark*. Danish Institute for International Studies Report 2014:32.

Finlex (1986) Laki naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta 1986/609. www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1986/19860609

Finlex (2014) Yhdenvertaisuuslaki 1325/2014. www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2014/20141325

Jauhola, M. (2012) Hankala sukupuoli: kriittisiä näkökulmia sukupuolten tasa-arvon edistämiseen. Teoksessa Jukarainen, P. & Terävä Sirkku (toim.) *Tasa-arvoinen turvallisuus? Sukupuolten yhdenvertaisuus suomalaisessa maanpuolustuksessa ja kriisinhallinnassa*. Helsinki: Minerva, 257–269.

Myrntinen, H., Naujoks, J. & El-Bushra, J. (2014) *Re-thinking Gender in Peacebuilding*. International Alert.

Mäki-Rahkola, A. (2014) Women, Peace and Security Agenda in 2014: The Way Forward? *CMC Finland: Peacebuilding and Civilian Crisis Management Studies* 5: 3/2014.

Jukarainen, P. & Puumala, E. (2014) *The Nordic Implementation of UNSCR 1325: A Comparative Evaluation*. 1325 Network & Acaide Oy.

Shepherd, L. (2014) *Advancing the Women, Peace and Security Agenda: 2015 and beyond*. Expert Analysis August 2014. Norwegian Peacebuilding Resource Centre.

YK:n turvallisuusneuvoston päätöslauselma 1325 (2000)

Hyväksytty YK:n turvallisuusneuvoston 4213. kokouksessa 31. lokakuuta 2000

Naiset, rauha ja turvallisuus

Turvallisuusneuvosto

palauttaa mieliin päätöslauselman-
sa 1261 (1999) 25. päivänä elokuuta
1999, 1265 (1999) 17. päivänä syys-
kuuta 1999, 1296 (2000) 19. päivä-
nä huhtikuuta 2000 ja 1314 (2000)
11. päivänä elokuuta 2000, sekä nii-
hin liittyvät puheenjohtajansa lau-
sunnot, ja palauttaa mieliin myös
puheenjohtajansa lausunnon tie-
dotusvälineille YK:n naisten oi-
keuksien ja kansainvälisen rauhan
päivänä (kansainvälinen naisten-
päivä) 8. päivänä maaliskuuta 2000
(SC/6816),

palauttaa mieliin myös Pekingin
julistuksen ja toimintaohjelman
(A/52/231) sitoumukset sekä YK:n
yleiskokouksen 23. erityisistunnon
”Naiset 2000: sukupuolten tasa-ar-
vo, kehitys ja rauha 2000-luvul-
la”(A/S-23/10/Rev.1)- loppuasiakir-
jan sitoumukset, erityisesti ne, jot-
ka koskevat naisia ja aseellisia kon-
flikteja,

pitää mielessään YK:n peruskir-
jan päämäärät ja periaatteet sekä

Tärkeimmät toimenpiteet

Päätöslauselma 1325 (2000)

- Naisten edustus ja osallistuminen konfliktien ehkäisyyn ja konflikteja koskevaan päätöksentekoon ja rauhanprosesseihin (TK 1-4)
- Sukupuolinäkökulman valtavirtaistaminen rauhanturvaoperaatioissa (TK 5) ja turvallisuusneuvoston käynnistämässä tehtävissä (TK 15)
- Valmiuskoulutukseen panostaminen (TK 6-7)
- Sukupuolinäkökulman valtavirtaistaminen rauhansopimuksissa (TK 8): naisten ja tyttöjen, ml. naistaistelijoiden, erityistarpeet (TK 8a, myös TK 13), paikallisten rauhanaloitteiden tukeminen (TK 8b), naisten ja tyttöjen ihmisoikeuksien suojeleminen (TK 8c)
- Kansainvälisen oikeuden soveltaminen naisten ja tyttöjen suojelemiseksi (TK 9)
- Naisten ja tyttöjen erityistarpeet pakolaisleireillä (TK 12)
- Naisryhmien osallistuminen (TK 8b, 15)

TK=toimenpidekappale

peruskirjan ensisijaisesti turvallisuusneuvostolle antaman vastuun kansainvälisen rauhan ja turvallisuuden ylläpitämisestä,

ilmaisee huolensa siitä, että siviilit, erityisesti naiset ja lapset, myös pakolaisina sekä asuinseudultaan siirtymään joutuneina, muodostavat suuren enemmistön niistä, joihin aseellisten konfliktien negatiiviset vaikutukset kohdistuvat ja jotka joutuvat kasvavassa määrin taistelijoitten ja aseellisten ryhmien väkivallan kohteeksi, sekä tunnustaa tämän seuraukset kestäväälle rauhalle ja sovinnolle,

vahvistaa uudelleen naisten tärkeän roolin konfliktien ehkäisyssä ja ratkaisemisessa sekä rauhanrakentamisessa, ja painottaa naisten tasa-arvoisen osallistumisen ja täyden sitoutumisen merkitystä kaikissa pyrkimyksissä rauhan ja turvallisuuden ylläpitämiseksi ja edistämiseksi sekä tarvetta lisätä heidän osuuttaan konfliktien ehkäisyä ja ratkaisemista koskevassa päätöksenteossa,

vahvistaa uudelleen myös tarpeen toimeenpanna täysin kansainvälisen humanitaarisen oikeuden ja kansainvälisen ihmisoikeuslainsäädännön määräykset, jotka koskevat naisten ja tyttöjen suoje-
lua konfliktien aikana ja niiden jälkeen,

painottaa, että kaikkien osapuolten on varmistettava naisten ja tyt-

töjen erityistarpeiden huomioinnottaminen miinanraivaus- ja miinatietoisuushjelmien toimeenpanossa,

tunnustaa kiireellisen tarpeen ottaa sukupuolinäkökulma huomioon rauhanturvaoperaatioissa ja tähän liittyen huomioi Windhoekin julistuksen (Windhoek Declaration) ja asiaa koskevan Namibian toimintaohjelman (Namibia Plan of Action on Mainstreaming a Gender Perspective in Multidimensional Peace Support Operations, S/2000/693),

tiedostaa myös, miten tärkeä on suositus, jonka turvallisuusneuvoston puheenjohtaja esitti tiedonannossaan lehdistölle 8. päivänä maaliskuuta 2000 rauhanturvavahenkilöstölle annettavasta erityiskoulutuksesta naisten ja lasten suojelussa sekä heidän erityistarpeistaan ja ihmisoikeuksistaan konfliktitilanteissa,

tiedostaa, että ymmärrys aseellisten konfliktien vaikutuksista naisiin ja tyttöihin ja tehokkaat institutionaaliset järjestelyt heidän suojelemisensa ja täyden rauhanprosessiin osallistumisen takaamiseksi voivat merkittävällä tavalla osaltaan ylläpitää ja edistää kansainvälistä rauhaa ja turvallisuutta,

muistuttaa tarpeesta koota tietoa aseellisten konfliktien vaikutuksista naisiin ja lapsiin, sekä

- 1 **Kehottaa** jäsenvaltioita varmistamaan naisten kasvavan edustuksen kaikilla päätöksentekotasolla kansallisissa, alueellisissa ja kansainvälisissä instituutioissa sekä mekanismeissa konfliktien estämiseksi, hallinnoimiseksi ja ratkaisemiseksi;
- 2 **Kannustaa** pääsihteeriä toteuttamaan strategista toimintaohjelmaansa (A/49/587), joka vaatii lisäämään naisten osallistumista konfliktien ratkaisussa ja rauhaprosesseissa eri päätöksentekotasolla;
- 3 **Kehottaa** pääsihteeriä nimittämään enemmän naisia erityisedustajina ja erityislähettiläinä toteuttamaan ”hyviä palveluksia” hänen nimissään ja vetoaa tähän liittyen jäsenvaltioihin, jotta ne esittäisivät pääsihteerille ehdokkaita säännöllisesti päivitettävään ja keskitettyyn luetteloon;
- 4 **Lisäksi kehottaa** pääsihteeriä pyrkimään laajentamaan naisten roolia ja osuutta YK:n kenttäoperaatioissa erityisesti sotilastarkkailijoina, siviilipoliiseina sekä ihmisoikeus- ja humanitaarisen avun henkilöstössä;
- 5 **Ilmaisee tahtonsa** sisällyttää sukupuolinäkökulma rauhanturvaoperaatioihin ja kehottaa pääsihteeriä varmistamaan, että kenttätoiminnassa otetaan sukupuolinäkökulma huomioon aina silloin, kun se on asianmukaista;
- 6 **Pyytää** pääsihteeriä toimittamaan jäsenvaltioille koulutusohjeita ja -aineistoa koskien naisten suojelua, oikeuksia ja erityisiä tarpeita sekä sitä, miten tärkeätä on ottaa naisia mukaan kaikkeen rauhanturva- ja rauhanrakennustoimintaan, ja se pyytää samalla jäsenvaltioita sisällyttämään kyseiset teemat sekä HIV/AIDS-tietoisuus- ja koulutusta kansalliseen sotilashenkilöstön ja siviilipoliisien valmiuskoulutukseen ja kehottaa lisäksi pääsihteeriä varmistamaan, että rauhanturvaoperaatioiden siviilihenkilöstö saa samanlaista koulutusta;
- 7 **Kehottaa** jäsenvaltioita lisäämään vapaaehtoista taloudellista, teknistä ja logistista tukeaan sukupuolen huomioonottavalle koulutukselle, mukaan lukien asiassa toimivien rahastojen ja ohjelmien, kuten UNIFEMin, UNICEFin, UNHCR:n ja muiden vastaavien elinten koulutus;
- 8 **Vetoaa** kaikkiin osapuoliin, että ne neuvotellessaan ja toimeenpannessaan rauhansopimuksia soveltavat sukupuoliroolinäkökulmaa, mikä tarkoittaa mm.

(a) naisten ja tyttöjen erityistarpeita kotiinpaluun, uuteen asuinpaikkaan asettumisen, kuntoutumisen, uudelleensopeutumisen ja konfliktin jälkeisen jälleenrakentamisen yhteydessä;

(b) toimia, jotka tukevat paikallisia naisten rauhanaloitteita ja paikallisia prosesseja konfliktien ratkaisemisessa, ja jotka ottavat naiset mukaan kaikkiin rauhansopimusten toimeenpanomekanismeihin;

(c) toimia, jotka varmistavat naisten ja tyttöjen ihmisoikeuksien suojelun ja kunnioituksen, erityisesti mitä tulee perustuslakiin, vaalitapaan, poliisivoimiin ja oikeuslaitokseen;

9 *Vetoaa* kaikkiin aseellisten konfliktien osapuoliin, jotta ne täysin kunnioittaisivat kansainvälistä oikeutta, jota sovelletaan naisten ja tyttöjen oikeuksiin ja heidän suojelemiseensa erityisesti siviileinä, ja varsinkin heitä koskevia velvoitteita vuoden 1949 Geneven yleissopimuksessa sekä sen lisäpöytäkirjoissa vuodelta 1977, vuoden 1951 pakolaissopimuksessa ja sen lisäpöytäkirjassa vuodelta 1967, Kaikkinaisen naisten syrjinnän poistamista koskevassa yleissopimuksessa vuodelta 1979 ja sen lisäpöytäkirjassa vuodelta 1999, YK:n lastenoikeuksien yleissopimuksessa vuodelta 1989 ja sen kahdessa lisäpöytäkirjassa 25. toukokuuta 2000, sekä pi-

täen mielessä asiaan liittyvät määräykset kansainvälisen rikostuomioistuimen perussäännössä;

10 *Vetoaa* kaikkiin aseellisten konfliktien osapuoliin, jotta ne ryhtyisivät erityistoimiin naisten ja tyttöjen suojelemiseksi sukupuoleen liittyvältä väkivallalta, erityisesti raiskauksilta ja muulta seksuaaliselta hyväksikäytöltä sekä kaikelta aseellisten konfliktitilanteiden yhteydessä tapahtuvalta väkivallalta;

11 *Painottaa* kaikkien valtioiden vastuuta lopettaa ranskanraiskemattomuus ja asettaa syytteeseen kansanmurhasta, rikoksista ihmisyyttä vastaan ja sotarikoksista vastuussa olevat, mukaan lukien rikokset, joihin liittyy seksuaalista ja muuta väkivaltaa, joka kohdistuu naisiin ja tyttöihin, ja tähän liittyen painottaa tarvetta sulkea nämä rikokset kaikkien mahdollisten armahdusmääräysten ulkopuolelle;

12 *Vetoaa* kaikkien aseellisten konfliktien osapuoliin, jotta ne kunnioittaisivat pakolaisleirien ja pakolaisasutusten siviili- ja humanitaarista luonnetta ja ottaisivat huomioon naisten ja tyttöjen erityistarpeet, myös leirien ja asutusten suunnittelussa ja palauttaa mieliin turvallisuusneuvoston päätöslauselmat 1208 (1998) 19. päivä-

nä marraskuuta 1998 ja 1296 (2000) 19. päivänä huhtikuuta 2000;

13 *Kannustaa* kaikkia aseistariisunnan, kotiuttamisen ja uudelleenintegroinnin suunnitteluun osallistuvia ottamaan huomioon nais- ja miestaistelijoiden erityistarpeet ja ottamaan huomioon myös heidän huollettavinaan olevien tarpeet;

14 *Vahvistaa uudelleen* valmiutetaan ottaa huomioon toimien mahdolliset vaikutukset siviiliväestöön, unohtamatta naisten ja tyttöjen erityistarpeita, voidakseen harkita asianmukaisia humanitaarisia poikkeuksia aina silloin kun toimet hyväksytään YK:n peruskirjan 41.artiklan perusteella;

15 *Ilmaisee* halukkuutensa varmistaa, että turvallisuusneuvoston käynnistämistä tehtävissä otetaan huomioon sukupuolinäkökulma sekä naisten oikeudet ja että niistä neuvotellaan paikallisten ja kansainvälisten naisryhmiensä kanssa;

16 *Pyytää* pääsihteeriä tekemään selvityksen aseellisten konfliktien vaikutuksista naisiin ja tyttöihin, naisten roolista rauhanrakentamisessa sekä sukupuolinäkökulmasta rauhanprosesseissa ja konfliktinratkaisemisessa, ja pyy-

tää häntä myös toimittamaan turvallisuusneuvostolle raportin tämän selvityksen tuloksista ja saattamaan sen kaikkien YK:n jäsenvaltioiden käyttöön;

17 *Pyytää* pääsihteeriä harkintansa mukaan sisällyttämään turvallisuusneuvostolle tehtävään raporttiin myös tietoa siitä, miten sukupuolinäkökulman soveltaminen rauhanturvurvaamistehtävissä ja muut naisia ja tyttöjä koskevat näkökohdat ovat edistyneet;

18 *Päätää* seurata aktiivisesti asian kehittymistä.

Päätöslauselma 1820 (2008)

Hyväksytty YK:n turvallisuusneuvoston 5916. kokouksessa 19. kesäkuuta 2008

Turvallisuusneuvosto

vahvistaa uudelleen sitoumuksensa jatkaa seuraavien päätöslauselmien täysimittaista toimeenpanoa: päätöslauselma 1325 (2000), 1612 (2005) ja 1674 (2006) ja viittaa puheenjohtajansa lausuntoihin 31. lokakuuta 2001 (SC/PRST/2001/31), 31. lokakuuta 2002 (SC/PRST/2002/32) 28. lokakuuta 2004 (SC/PRST/2004/40), 27. lokakuuta 2005 (SC/PRST/2005/52), 8. marraskuuta 2006 (SC/PRST/2006/42), 7. maaliskuuta 2007 (SC/PRST/2007/5) ja 24. lokakuuta 2007 (SC/PTST/2007/40);

noudattaa YK:n peruskirjan päämääriä ja periaatteita;

vahvistaa uudelleen myös vuoden 2005 huippukokouksen päätösasiakirjassa¹ ilmaistun päätöksen poistaa kaikkinaiset naiset ja tyttöihin kohdistuva väkivalta, mukaan lukien lopettaa rankaisemattomuus ja varmistaa siviilien, erityisesti naisten ja tyttöjen, suojele aseellisten konfliktien aikana ja jälkeen kansainvälisen humanitaarisen oikeuden ja kansainvälisten

Tärkeimmät toimenpiteet

Päätöslauselma 1820 (2008)

- Naisten ja tyttöjen suojele seksuaaliselta väkivallalta konflikteissa: kurinpitomekanismit, koulutus, rikoksiin syyllistyneiden seuloita rekrytoinnissa (TK 3)
- Oikeusprosessit rankaisemattomuuden lopettamiseksi (TK 4)
- Seksuaalisen väkivallan huomioiminen valtioihin kohdentuvissa sanktioissa (TK 5)
- YK-rauhanturvaoperaatioiden nollatoleranssi seksuaalisen väkivallan ja hyväksikäytön suhteen (TK 7)
- Naisten lukumäärän kasvattaminen rauhan- turvaajina ja poliiseina (TK 8)
- Naistensuojelumekanismit: pakolaisleireillä, DDR-prosesseissa (demobilisaatio, aseistariisun- ta, reintegraatio), oikeus- ja puolustushallinnon uudistamisessa (TK 10)
- YK:n rauhanrakennuskomission rooli seksuaalisen väkivallan tematiikan integroinnissa (TK 11)
- Palveluiden varmistaminen seksuaalista väkivaltaa kokeneille (TK 13)

TK=toimenpidekappale

¹ UN General Assembly 2005 World Summit Outcome Document

ihmisoikeuksien valtioille asettamien velvoitteiden mukaisesti;

palauttaa mieliin Pekingin julistuksen ja toimintaohjelman (A/52/231) sitoumukset sekä ne sitoumukset, jotka sisältyvät YK:n yleisistunnon 23. erityisistunnon ”Naiset 2000: sukupuolten välistä tasa-arvoa, kehitystä ja rauhaa 21. vuosisadalle”² päätöslauselmaan (A/S-23/10/Rev.1) sekä erityisesti ne sitoumukset, jotka käsittelevät seksuaalista väkivaltaa ja naisia aseellisissa konflikteissa;

vahvistaa uudelleen kaikkinaisen naisten syrjinnän poistamista koskevan yleissopimuksen ja sen lisäpöytäkirjan sekä lapsen oikeuksia koskevan yleissopimuksen ja sen lisäpöytäkirjojen sopimusvaltioiden veloitteet, ja *kehottaa* niitä valtioita, jotka eivät vielä ole ratifioineet tai liittyneet näihin sopimuksiin, harkitsemaan ratifioimista tai liittymistä;

kiinnittää huomiota siihen, että siviilit muodostavat valtaosan niistä ihmisistä, joihin aseelliset konfliktit vaikuttavat haitallisesti; että seksuaalinen väkivalta kohdistuu erityisesti naisiin ja tyttöihin, mukaan lukien sodankäynnin keinona tapahtuva nöyryyttäminen, alistaminen, pelon herättäminen, yhteisön tai etnisen ryhmän jäsenten hajottaminen ja/tai pakkosiirtäminen; sekä siihen, että tällä tavoin harjoitettu seksuaalinen väkivalta saattaa

joissakin tapauksissa jatkua viiolisuuksien päättymisen jälkeen;

palauttaa mieliin sen, että on tuominnut jyrkästi kaiken aseellisissa konflikteissa siviileihin kohdistetun seksuaalisen ja muun väkivallan, erityisesti sellaisen, joka kohdistuu naisiin ja lapsiin;

toistaa vakavan huolensa siitä, että naisiin ja lapsiin aseellisissa konflikteissa kohdistettua väkivaltaa, mukaan lukien seksuaalinen väkivalta, koskevista toistuvista tuomitsevista näkemyksistään ja konfliktien kaikille osapuolille tällaisten tekojen välittömäksi lopettamiseksi osoittamista veto-oimuksesta huolimatta tällaiset teot jatkuvat ja ovat joissakin tilanteissa muuttuneet systemaattisiksi ja laajalle levinneiksi, saavuttaen kauhistuttavia raakuiden tasoja;

palauttaa mieliin sen, että kansainvälisen rikostuomioistuimen Rooman perussääntöön sekä kansainvälisten ad hoc -tuomioistuinten perussääntöihin sisältyy joukko seksuaalista väkivaltaa koskevia rikoksia;

vahvistaa uudelleen naisten tärkeän roolin konfliktien ehkäisyssä ja ratkaisussa sekä rauhanrakennuksessa ja *painottaa* sen merkitystä, että naiset osallistuvat täysipainoisesti ja tasavertaisesti kaikkiin ponnisteluihin rauhan ja turvallisuuden ylläpitämiseksi

² Women 2000: Gender Equality, Development and Peace for the Twenty-First Century

ja edistämiseksi, sekä tarvetta vahvistaa naisten roolia konfliktien ehkäisyyn ja ratkaisuun liittyvässä päätöksenteossa;

on syvästi huolissaan myös niistä jatkuvista esteistä ja haasteista naisten osallistumisen ja täyden mukanaolon tiellä ehkäistäessä ja ratkottaessa sellaisia konflikteja, joita ovat synnyttäneet väkivalta, pelottelu ja syrjintä ja jotka heikentävät naisten mahdollisuuksia ja oikeutta osallistua konfliktien jälkeiseen julkiseen elämään, ja tunnustaa sen haitallisen vaikutuksen, joka tällä kaikella on kestävään rauhaan, turvallisuuteen ja sovintoon, mukaan lukien konfliktin jälkeinen rauhanrakennus;

toteaa, että kansainvälisen oikeuden mukaisesti valtioilla on ensisijainen vastuu kunnioittaa ja turvata kansalaistensa ja alueellaan olevien yksilöiden ihmisoikeudet;

vahvistaa uudelleen, että aseellisten konfliktien osapuolilla on ensisijainen vastuu ryhtyä tarvittaviin toimiin konflikteista kärsivien siviilien suojelemiseksi;

toivottaa tervetulleeksi Yhdistyneiden kansakuntien järjestelmän sisällä parhaillaan tapahtuvan ponnistelujen koordinoinnin, joka ilmenee alajärjestöjen keskinäisenä aloitteena "Yhdistyneet kansakunnat konflikteissa tapahtuvaa seksuaalista väkivaltaa vastaan"³, tavoitteena kasvattaa tietoisuutta sek-

suaalisesta väkivallasta konflikteissa ja, viime kädessä, lopettaa se,

1 *painottaa*, että seksuaalinen väkivalta, kun sitä käytetään tai siihen valtuutetaan sodankäynnin keinona, joka on kohdennettu siviileihin tai on osa laajalle levinnyttä tai järjestelmällistä hyökkäystä siviiliväestöä kohtaan, saattaa pahentaa huomattavasti aseellista konfliktia ja estää kansainvälisen rauhan ja turvallisuuden palauttamisen, *vakuuttaa*, että tehokkaat toimet estää tällaiset seksuaalisen väkivallan teot ja vastata niihin saattavat olla merkittävällä tavalla myötävaikuttamassa kansainvälisen rauhan ja turvallisuuden ylläpitoon ja *ilmaisee valmiutensa*, harmitessaan niitä tilanteita, jotka ovat neuvoston asialistalla, käyttää sopivia keinoja, missä mahdollista, laajalle levinneen ja systemaattisen seksuaalisen väkivallan estämiseksi;

2 *vaatii*, että aseellisten konfliktien kaikki osapuolet lopettavat välittömästi kaiken siviileihin kohdistetun seksuaalisen väkivallan;

3 *vaatii*, että aseellisten konfliktien osapuolet ryhtyvät välittömästi tarvittaviin toimiin suojellakseen siviilejä, mukaan lukien naisia ja tyttöjä, kaikilta seksuaalisen väkivallan muodoilta;

³ United Nations Action against Sexual Violence in Conflict

toimiin, jotka saattavat sisältää muun muassa tarvittavat sotilaalliset kurinpidolliset toimet ja käskyn kunnioittamisen periaatteen, joukkojen kouluttamisen siviileihin kohdistuvan kaikkinaisen seksuaalisen väkivallan kieltoon, seksuaalista väkivaltaa ylläpitävien myyttien paljastamisen, ase- ja turvallisuusjoukkojen seulomisen raiskauksiin ja muihin seksuaalisen väkivallan muotoihin aiemmin syyllistyneiden löytämiseksi ja naisten ja lasten evakuoimisen turvaan silloin, kun heitä uhkaa välitön seksuaalisen väkivallan vaara; pyytää että pääsihteeri kannustaa asiankuuluvissa tilanteissa dialogiin sopivia YK:n viranhaltijoita ja konfliktien osapuolia tämän aiheen käsittelemiseksi laajemmassa konfliktinratkaisun kontekstissa, ottaen huomioon, muun muassa, näistä konflikteista kärsivien paikallisten alueiden naisten ilmaisemat kannat;

4 toteaa sen, että raiskaus ja muut seksuaalisen väkivallan muodot saattavat olla sotarikos, rikos ihmisyyttä vastaan tai kansanmurhaan liittyvä teko, *painottaa tarvetta* sulkea seksuaalista väkivaltaa koskevat rikokset armahduskäytäntöjen ulkopuolelle konfliktien ratkaisuprosesseissa ja pyytää jäsenvaltioita noudattamaan veloitteitaan asettaa syytteeseen henkilöt, jotka

ovat syyllistyneet tällaisiin tekoihin, varmistamaan, että kaikki seksuaalisen väkivallan uhrit, erityisesti naiset ja tytöt, nauttivat tasa-arvoisesti lain suojasta ja oikeusturvan saavutettavuudesta ja *painottaa* sitä, kuinka tärkeää on lopettaa rankaisemattomuus tällaisiin tekoihin syyllistyneiden kohdalla osana kokonaisvaltaista lähestymistapaa rauhaan, oikeudenmukaisuuteen, totuuteen ja kansalliseen sovintoon,

5 vakuuttaa *aikomustaan*, aloittaessaan ja uusiessaan tiettyihin valtioihin kohdentuvia sanktioita, ottaa huomioon kohdennettujen ja porrastettujen keinojen sopivuus sellaisille aseellisten konfliktien osapuolille, jotka raiskaavat ja tekevät muuta seksuaalista väkivaltaa naisia ja tyttöjä kohtaan aseellisissa konflikteissa;

6 pyytää pääsihteeriä kehittämään ja toteuttamaan, neuvottelemalla turvallisuusneuvoston, rauhanturvaoperaatioiden erityiskomitean ja sen työryhmän⁴ sekä asiaankuuluvien valtioiden kanssa, sopivia koulutusohjelmia kaikille rauhanturvaoperaatioiden ja humanitaarisen työn henkilöstölle, jonka Yhdistyneet kansakunnat lähettää turvallisuusneuvoston valtuuttamiin missioihin, jotta henkilöstöön kuuluvat osaisivat estää, tunnistaa ja vastata paremmin si-

⁴ Special Committee on Peacekeeping Operations of the United Nations and its Working Group

viileihin kohdistuvaan seksuaaliseen väkivaltaan ja muihin väkivallan muotoihin;

7 pyytää pääsihteeriä jatkamaan ja vahvistamaan ponnisteluja nollatoleranssin toteuttamiseksi Yhdistyneiden kansakuntien rauhanturvaoperaatioissa seksuaalisen hyväksikäytön ja väärinkäytösten suhteen; kehottaa joukkoja ja poliiseja lähettäviä maita ryhtymään sopiviin ehkäiseviin toimiin, mukaan lukien ennen missiolle lähtöä tapahtuva koulutus ja kenttäoperaatioon valmistava koulutus, sekä muihin toimiin vastuun varmistamiseksi tapauksissa, joissa lähettävien maiden henkilöstö on syöllistynyt tällaiseen käytökseen;

8 kehottaa joukkoja lähettäviä maita harkitsemaan, pääsihteerin kanssa neuvotellen, toimia, joihin ne voisivat ryhtyä nostaakseen YK:n rauhanturvaoperaatioissa palvelevan henkilöstönsä tietoisuutta ja kykyä reagoida siviilien, mukaan lukien naisten ja lasten suojelemiseksi, ja estääkseen naisiin ja tyttöihin kohdistuvaa väkivaltaa konfliktitilanteissa ja konfliktien jälkeen, mukaan lukien, milloin suinkin mahdollista, lisäämään naisrauhanturvaajien ja -poliisien määrää;

9 pyytää pääsihteeriä kehittämään tehokkaita ohjeistuksia

ja strategioita edistääkseen kulloistenkkin YK:n rauhanturvajoukkojen kykyä, niiden mandaattien mukaisesti, suojella siviilejä, mukaan lukien naisia ja lapsia, kaikkinaiselta seksuaaliselta väkivallalta, ja sisällyttämään järjestelmällisesti turvallisuusneuvostolle kirjoittamiin konfliktitilanteita käsitteleviin raportteihinsa naisten ja lasten suojelua koskevat havaintonsa ja suosituksensa;

10 pyytää pääsihteeriä ja asiaa käsitteleviä Yhdistyneiden kansakuntien järjestöjä, muun muassa, neuvottelemalla naisten ja naisten johtamien kansalaisjärjestöjen kanssa sopivalla tavalla kehittämään tehokkaita keinoja tarjota naisille ja lapsille suojaa väkivallalta, erityisesti seksuaaliselta väkivallalta, YK:n ylläpitämässä leireissä ja niiden lähettyvillä pakolaisille ja maansisäisille pakolaisille, sekä kaikissa YK:n avustamissa aseistariisunnan, demobilisaation ja kotiuttamisen prosesseissa sekä oikeus- ja turvallisuussektorin uudistuspyrkimyksissä;

11 painottaa sitä tärkeää roolia, joka YK:n rauhanrakennuskomissiolla voi olla sisällyttämällä, missä sopivaa, neuvoja ja suosituksia rauhanrakennusta koskeviin strategioihin eri tavoista ehkäistä seksuaalista väkivaltaa aseellisen

konfliktin aikana ja sen jälkeen, ja varmistamalla osana laajempaa lähestymistapaansa sukupuolirikosten myksiin, että naisjärjestöjen kanssa käydään neuvotteluja ja niillä on toimiva edustus rauhanrakennuskomission maakohtaisissa kokouksissa;

12 kehottaa pääsihteeriä ja hänen erityisedustajiaan kutsumaan naisia osallistumaan keskusteluihin, joiden tavoitteena on konfliktien esto ja ratkaisu, rauhan ja turvallisuuden ylläpito sekä konfliktin jälkeinen rauhanrakennus ja kannustaa kaikkia sellaisten keskustelujen osapuolia mahdollistamaan naisten täysimääräinen osallistuminen kaikilla päätöksenteon tasoilla:

13 kehottaa kaikkia osapuolia, joita asia koskee, mukaan lukien jäsenvaltiot, Yhdistyneiden kansakuntien toimielimet ja taoudelliset instituutiot, tukemaan ja vahvistamaan kansallisten instituutioiden, erityisesti oikeus- ja terveydenhoitojärjestelmien ja paikallisten kansalaisjärjestöjen verkostojen, kykyä tarjota kestävää apua seksuaalisen väkivallan uhreille konfliktin- ja konfliktien jälkeisissä tilanteissa.

14 kehottaa sopivia alueellisia ja erityisesti paikallisia elimiä

harkitsemaan sellaisten politiikkalinjausten ja toimien kehittämistä ja toteuttamista, jotka hyödyttävät naisia ja tyttöjä, jotka ovat joutuneet seksuaalisen väkivallan uhreiksi aseellisissa konfliktissa;

15 pyytää myös, että pääsihteeri jättää neuvostolle raportin 30. kesäkuuta 2009 mennessä siitä, kuinka tämä päätöslauselma on pantu toimeen turvallisuusneuvoston asialistalla olevissa tilanteissa, hyödyntäen Yhdistyneiden kansakuntien lähteistä saatavaa tietoa, mukaan lukien maatyöryhmät, rauhanturvaoperaatiot ja muu Yhdistyneiden kansakuntien henkilöstö; muun muassa tietoa sellaisista aseellisen konfliktin tilanteista, joissa seksuaalista väkivaltaa on käytetty laajasti ja järjestelmällisesti siviilejä kohtaan; analyysia aseellisten konfliktien tilanteissa käytetyn seksuaalisen väkivallan yleisyydestä ja muodoista; strategiaehdotuksia naisten ja tyttöjen väkivallalle altistumisen vähentämiseksi; tietoa seksuaalisen väkivallan estämisen edistysaskelien mittaamisesta; tietoa Yhdistyneiden kansakuntien kentällä toimivien kumppanien kontribuutiosta; tietoa pääsihteerin suunnitelmista mahdollistaa ajankohtaisen, objektiivisen, tarkan ja luotettavan tiedon keruu siitä, kuinka seksuaalista

väkivaltaa käytetään aseellisen konfliktin tilanteissa, myös sovitamalla paremmin yhteen YK:n toimet ruohonjuuritasolla ja päämajassa sekä tietoa niistä toimita, joita aseellisten konfliktien osapuolet ovat tehneet toteuttaakseen velvoitteitaan siten, kuin ne on kuvattu tässä päätöslauselmassa, erityisesti lopettamalla välittömästi ja kokonaan kaikki seksuaalinen väkivalta ja ryhtymällä sopiviin toimiin naisten ja tyttöjen suojelemiseksi kaikelta seksuaaliselta väkivallalta;

16 *päättää* seurata aktiivisesti asian kehittymistä.

Päätöslauselma 1888 (2009)

Hyväksytty YK:n turvallisuusneuvoston 6195. kokouksessa 30. syyskuuta 2009

Turvallisuusneuvosto

vahvistaa uudelleen sitoumuksensa jatkaa päätöslauselmien 1325 (2000), 1612 (2005), 1674 (2006), 1820 (2008) ja 1882 (2009) sekä neuvoston puheenjohtajan kaikkien asiaan liittyvien lausuntojen täysimittaista toimeenpanoa;

tervehtii ilolla pääsihteerin 16. heinäkuuta julkaisemaa raporttia (S/2009/362) mutta ilmaisee samalla vakavan huolensa siitä vähäisestä edistyksestä, jota on tapahtunut erityisesti naisiin, lapsiin ja nimenomaan tyttöihin aseellisten konfliktien yhteydessä kohdistuvan seksuaalisen väkivallan torjumisessa, ja toteaa, että seksuaalista väkivaltaa esiintyy aseellisissa konflikteissa joka puolella maailmaa aivan kuten pääsihteerin raportissa todetaan,

toistaa vakavan huolensa siitä, että huolimatta naisiin ja lapsiin aseellisten konfliktien yhteydessä kohdistuvan seksuaalisen väkivallan toistuvasta tuomitsemisesta ja aseellisten konfliktien osapuolille osoitetuista vetoamuksista lopet-

Tärkeimmät toimenpiteet

Päätöslauselma 1888 (2009)

- Erityisedustajan (seksuaalinen väkivalta konflikteissa) toimen perustaminen (TK 4)
- YK järjestelmän koordinaation parantaminen (UN Action Against Sexual Violence in Conflict, TK 5)
- Lainsäädännölliset ja oikeudelliset uudistukset sekä väkivaltaa kokeneiden hyvittäminen (TK 7, 9)
- Asiantuntijaryhmien perustaminen ja lähettäminen tilanteisiin, jossa vaara seksuaalisen väkivallan käytöstä (TK 8)
- Naisten suojeluneuvonantajien nimeäminen YK:n rauhanturvaoperaatioihin (TK 12)
- Väkivaltaa kokeneiden monialaisten palveluiden varmistaminen (TK 13)
- Seksuaalisen väkivallan teemat YK:n tukemissa rauhanneuvotteluissa ja rauhanrakentamisen kaikissa vaiheissa (TK 17)
- Sukupuolinäkökulman valtavirtaistaminen YK-järjestelmän sisällä (TK 22)
- Raportointimekanismien vahvistaminen (TK 24, 25)

TK=toimenpidekappale

taa kaikki tällaiset teot välittömästi, ne edelleen jatkuvat ja ovat osin muuttuneet järjestelmällisiksi tai muutoin yleistyneet,

palauttaa mieliin Pekingin julistuksen ja toimintaohjelman (A/52/231) sekä Yhdistyneiden kansakuntien 23. erityisistunnon päätösasiakirjan "Naiset 2000: sukupuolten tasa-arvo, kehitys ja rauha 2000-luvulla" (A/S23/10/Rev.1) sitoumukset erityisesti naisia ja aseellisia konflikteja koskevin osin,

vahvistaa uudelleen kaikkinaisen naisten syrjinnän poistamista koskevan yleissopimuksen ja sen lisäpöytäkirjan sekä lasten oikeuksia koskevan yleissopimuksen ja sen lisäpöytäkirjan sopimusvaltioiden velvoitteet ja kehottaa muitakin valtioita harkitsemaan sopimusten ratifiointia tai liittymistä niihin,

palauttaa mieliin, että naiset ja lapset osana siviiliväestöä nauttivat aseellisten konfliktien yhteydessä kansainvälisen humanitaarisen oikeuden suojaa ja erityistä suojaa heihin kohdistuvan poikkeuksellisen riskin vuoksi,

palauttaa mieliin, että valtioilla on velvollisuus lopettaa rankaisemattomuus ja asettaa kansanmurhiin, ihmisyyttä vastaan tehtyihin rikoksiin, sotarikoksiin ja muihin siviiliväestöön kohdistuviin räikeisiin rikoksiin syyllistyneet syytteeseen, ja panee tältä osin huolestuneena merkille, että vain rajallinen

määrä seksuaaliseen väkivaltaan syyllistyneistä on joutunut oikeuteen teoistaan samalla, kun neuvosto toteaa, että kansalliset oikeusjärjestelmät saattavat merkittävästi heikentyä sekä konfliktien aikana että konfliktien jälkeen vallitsevissa oloissa,

vahvistaa uudelleen, että rankaisemattomuuden lopettaminen on ehdottoman tärkeää, jotta konfliktista kärsivä tai siitä toipuva yhteiskunta voisi selvittää siviiliväestöön aseellisten konfliktien yhteydessä kohdistuneen hyväksikäytön, ja kiinnittää huomiota erilaisiin harkittaviksi tuleviin oikeus- ja sovintomekanismeihin, kuten kansalisiin, kansainvälisiin ja sekamuotoisiin rikostuomioistuimiin sekä totuus- ja sovittelukomissioihin, ja toteaa, että tällaiset mekanismit voivat paitsi korostaa yksilön vastuuta vakavista rikoksista myös edistää rauhaa ja totuuden selvittämistä sekä parantaa uhrien oikeuksia,

palauttaa mieliin, että tietyt seksuaaliset väkivaltarikokset on sisällytetty kansainvälisen rikostuomioistuimen Rooman perussääntöön ja kansainvälisten ad hoc -rikostuomioistuinten perussääntöihin,

korostaa, että konfliktien osapuolina olevien valtioiden ja ei-valtiollisten osapuolten on kaikilta osin noudatettava kansainvälisen oikeuden mukaisia velvoitteitaan,

mukaan lukien kaikenlaisen seksuaalisen väkivallan kieltoa,

toteaa, että komentovastuun periaatteen mukaisesti tarvitaan siviili- ja sotilasjohtajia, jotka osoittavat sitoutumista ja poliittista tahtoa estää seksuaalista väkivaltaa, ehkäistä rankaisemattomuutta ja huolehtia vastuun toteutumisesta, ja että toimimattomuus voidaan tulkita seksuaalisen väkivallan hyväksymisenä,

korostaa, että seksuaalisen väkivallan kysymyksiin on puututtava heti rauhanprosessin ja välitysponnistelujen alussa riskialttiiden väestöryhmien suojelemiseksi ja olojen vakauttamiseksi erityisesti koskien tulitaukoa edeltävän humanitaarisen avun perille toimittamista, ihmisoikeusasiakirjoja, tulitaukoa ja sen valvontaa, aseistariisumista, demobilisointia ja takaisin yhteiskuntaan integroitumista, turvallisuussektorin uudistusta, oikeudenkäyttöä ja korvauksia sekä konfliktista toipumista ja tähän liittyvää kehitystä,

ilmaisee huolensa naisten ali-edustuksesta muodollisissa rauhanprosesseissa, seksuaalista väkivaltaa koskevaa koulutusta saaneiden välittäjien ja tulitauon valvojen vähydestä sekä siitä, että Yhdistyneiden kansakuntien tukemissa neuvotteluissa toimivien johtavien rauhankäyttäjien joukossa ei ole naisia,

toteaa, että naisten aseman edis-

täminen ja naisten voimaannuttaminen sekä naisjärjestöjen ja -verkostojen tukeminen on ensisijaisen tärkeää rauhantilan vakauttamisessa ja naisten tasavertaisen ja täysipainoisen yhteiskunnallisen osallistumisen tukemiseksi, ja kannustaa jäsenvaltioita, lahjoittajia sekä kansalaisyhteiskuntaa ja -järjestöjä edistämään näitä päämääriä,

panee tyytyväisenä merkille naisten kasvavan osallistumisen siviili-, sotilas- ja poliisitoimen rauhanturvaamistehtäviin, *toteaa*, että aseellisten konfliktien uhreiksi joutuneet naiset ja lapset saattavat tuntea olonsa turvallisemmaksi työskennellessään rauhanturvaamistehtävissä toimivien naisten kanssa ja raportoidessaan hyväksikäytöstä näille naisille ja että naispuolisten rauhanturvaajien läsnäolo voi rohkaista paikallisia naisia hakeutumaan kansallisen armeijan ja turvallisuusjoukkojen palvelukseen ja auttaa rakentamaan sellaista turvallisuussektoria, joka on avoin kaikille ja vastaa kaikkien, erityisesti naisten, tarpeisiin,

tervehtii ilolla YK:n pääsihteeristön rauhanturvatoiminnan osaston pyrkimyksiä luoda rauhanturvaamisen osallistuvaa sotilashenkilöstöä koskeva, sukupuolten välistä tasa-arvoa edistävä ohjeisto helpottaakseen päätöslauselmien 1325 (2000) ja 1820 (2008) toimeenpanoa sekä tehostaa operatiiv-

vista ohjausta, jonka tarkoituksena on edistää rauhanturvaamiseen osallistuvan siviili-, sotilas- ja poliisihenkilöstön valmiuksia panna päätöslauselma 1820 (2008) tehokkaasti täytäntöön,

ottaa huomioon pääsihteerin 6. heinäkuuta päivätyn raportin (S/2009/362) ja korostaa, että tällä päätöslauselmalla ei oteta oikeudellista kantaa siihen, ovatko pääsihteerin raportissa käsitellyt tilanteet Geneven sopimusten ja niiden lisäpöytäkirjojen tarkoittamia aseellisia konflikteja eikä siinä oteta kantaa ei-valtiollisten osapuolten oikeudelliseen asemaan näissä tilanteissa,

palauttaa mieliin turvallisuusneuvoston 4. elokuuta 2009 antamaan päätöslauselmaan 1882 (S/RES/1882) sisältyvän päätöksen laajentaa pääsihteerin lapsia ja aseellisia konflikteja koskevan raportin liitteenä olevaa luetteloa osapuolista, jotka aseellisten konfliktien yhteydessä värväävät lapsia vastoin kansainvälistä oikeutta niin, että siihen sisällytetään myös sellaiset aseellisten konfliktien osapuolet, jotka aseellisten konfliktien yhteydessä vastoin kansainvälistä oikeutta rutiininomaisesti tappavat ja silpovat ja/tai raiskaavat lapsia ja kohdistavat heihin muuta seksuaalista väkivaltaa,

ottaa huomioon tasa-arvokysymysten erityisneuvonantajan toi-

miston nykyisen tehtävän seurata päätöslauselman 1325 toimeenpanoa ja edistää sukupuolten valtavirtaistamista Yhdistyneiden kansakuntien järjestelmissä, naisten voimaannuttamista ja sukupuolten tasa-arvoa, ja tähdentää näiden osa-alueiden tehokkaan koordinoinnin tärkeyttä Yhdistyneiden kansakuntien järjestelmässä,

toteaa, että kansainvälisen oikeuden mukaisesti valtioilla on ensisijainen vastuu kansalaistensa ja kaikkien valtion alueella olevien ihmisten ihmisoikeuksien kunnioittamisesta ja toteutumisesta,

vahvistaa uudelleen, että aseellisten konfliktien osapuolilla on ensisijainen vastuu ryhtyä kaikkiin toteutettavissa oleviin toimiin varmistaa siviiliväestön suojeleminen,

toistaa ensisijaisen vastuunsa kansainvälisen rauhan ja turvallisuuden ylläpitämisestä ja samalla vahvistaa sitoumuksensa jatkaa siviiliväestöön kohdistuvien moninaisten vaikutusten torjumista aseellisten konfliktien yhteydessä myös seksuaalisen väkivallan osalta,

1 *vahvistaa uudelleen*, että sodassa taktisena keinona käytetty tai hyväksytty, siviiliväestöön tahallisesti kohdistettu tai osana laajaa tai järjestelmällistä hyökkäystä käytetty seksuaalinen väkivalta voi merkittävästi kärjistää aseellisia kon-

flikkeja ja vaikeuttaa kansainvälisen rauhan ja turvallisuuden palauttamista; *vahvistaa* tältä osin, että seksuaalisten väkivallantekojen estämiseksi ja niihin vastaamiseksi vaadittavat tehokkaat toimet voivat merkittävästi myötävaikuttaa kansainvälisen rauhan ja turvallisuuden säilyttämiseen; ja *ilmaisee valmiutensa* turvallisuusneuvoston käsittelyssä olevissa tilanteissa, ryhtyä tarvittaessa tarpeellisiin toimiin laajan tai järjestelmällisen seksuaalisen väkivallan torjumiseksi aseellisten konfliktien yhteydessä,

2 *toistaa* vaatimuksensa, että kaikki aseellisten konfliktien osapuolet välittömästi lopettavat kaikki seksuaaliset väkivallanteot;

3 *vaatii*, että kaikki aseellisten konfliktien osapuolet ryhtyvät välittömästi tarvittaviin toimiin siviilien, myös naisten ja lasten, suojelemiseksi seksuaalisen väkivallan kaikilta muodoilta muun muassa huolehtimalla riittävästä sotilaallisesta kurista ja soveltamalla komentovastuun periaatetta, kouluttamalla joukkoja ja tähdentämällä kaiken siviiliväestöön kohdistuvan seksuaalisen väkivallan ehdoton kieltoa, murtamalla seksuaalista väkivaltaa ylläpitäviä myyttejä ja tutkimalla kansallisten armeijoiden ja turvallisuusjoukkojen palvelukseen pyrkivien ehdokkaiden

taustat sellaisten hakijoiden karsimiseksi, jotka on yhdistetty kansainvälisen humanitaaristen oikeuden ja ihmisoikeuksien vakaaviin loukkauksiin seksuaalinen väkivalta mukaan lukien;

4 *pyytää* Yhdistyneiden kansakuntien pääsihteeriä nimittämään erityisedustajan luomaan yhdenmukaista strategista johtajuutta, vahvistamaan Yhdistyneiden kansakuntien nykyisiä koordinoituneita mekanismeja ja ryhtymään ponnisteluihin yhteistyössä muun muassa hallitusten, sotavoiimien ja oikeuslaitosten edustajien sekä kaikkien aseellisten konfliktien osapuolten ja kansalaisyhteiskunnan kanssa aseellisiin konfliktien liittyvän seksuaalisen väkivallan torjumiseksi sekä päämajan että valtioiden toimesta edistämällä yhteistyötä ja koordinoituneita ponnisteluja yhdessä kaikkien sidosryhmien kanssa erityisesti ”Yhdistyneiden kansakuntien seksuaalisen väkivallan vastaisen aloitteen”¹ puitteissa;

5 *kannustaa* Yhdistyneiden kansakuntien seksuaalisen väkivallan vastaisen aloitteen toteuttajia sekä muita Yhdistyneiden kansakuntien asianomaisia toimielimiä tukemaan pääsihteerin edellä mainitun erityisedustajan ponnisteluja ja jatkamaan ja kehittämään

¹ United Nations Action Against Sexual Violence in Conflict

yhteistyötä ja tiedonvaihtoa kaikkien asiaankuuluvien sidosryhmien kanssa koordinoinnin vahvistamiseksi ja päämajan ja valtiotason toimien päällekkäisyyden välttämiseksi sekä koko järjestelmän toiminnan tehostamiseksi;

6 *kehottaa* valtioita viipymättä ryhtymään kansainvälisen oikeuden edellyttämiin kattaviin oikeudellisiin uudistuksiin saattaakseen aseellisten konfliktien yhteydessä seksuaaliseen väkivaltaan syyllistyneet tekijät oikeuden eteen ja varmistakseen, että eloonjääneet saavat oikeutta ja että heitä kohdellaan kunnioittavasti koko oikeusprosessin ajan ja että he saavat hyvityksen kärsimyksistään;

7 *kehottaa* kaikkia konfliktin osapuolia varmistamaan, että kaikki siviilien tai sotilashenkilöiden harjoittamaa seksuaalista väkivaltaa koskevat ilmoitukset tutkitaan perusteellisesti ja että epäillyt vietään oikeuteen ja että siviili- ja sotilasjohtajat käyttävät asemaansa ja määräysvaltaansa kansainvälisen humanitaarisen oikeuden mukaisesti seksuaalisen väkivallan estämiseksi myös puuttumalla rankaisemattomuuteen;

8 *pyytää* pääsihteerää kartoittamaan ja toteuttamaan tarvittavia toimia asiantuntijaryhmän

lähettämiseksi pikaisesti tilanteisiin, joihin liittyy erityinen huoli aseellisiin konflikteihin liittyvästä seksuaalisesta väkivallasta, Yhdistyneiden kansakuntien paikallista läsnäoloa hyödyntäen ja isäntämaan hallituksen suostumuksella auttaakseen paikallisia viranomaisia vahvistamaan oikeusvaltioperiaatetta, ja *suosittelee* Yhdistyneiden kansakuntien nykyisten henkilöstöressurssien ja vapaaehtoisten lahjoitusten käyttöä tukevien tarvittaessa oikeusvaltioperiaatteeseen, siviili- ja sotilasoikeuslaitokseen, sovitteluun, rikostutkintaan, turvallisuussektorin uudistamiseen, todistajien suojeluun, puolueettoman oikeudenkäynnin vaatimukseen ja tiedottamiseen perehtyneiden asiantuntijoiden osamiseen, jolloin pyrkimyksenä on muun muassa:

(a) toimia läheisessä yhteistyössä asianomaisten valtioiden siviili- ja sotilasoikeusjärjestelmien virkailijoiden ja muun henkilöstön kanssa rankaisemattomuuden lopettamiseksi muun muassa vahvistamalla kansallisia valmiuksia ja kiinnittämällä huomiota kaikkiin oikeuslaitoksen käytettävissä oleviin keinoihin;

(b) kartoittaa kansallisissa toimissa esiintyviä puutteita ja edistää kokonaisvaltaista lähestymistapaa aseellisten konfliktien yhteydessä esiintyvään seksuaaliseen väkival-

taan muun muassa vahvistamalla rikosvastuun toteutumista, uhrien huomioon ottamista ja oikeudellisia toimintaedellytyksiä;

(c) antaa suosituksia kansallisten ja kansainvälisten ponnistelujen ja resurssien koordinoinnista parantaakseen hallitusten edellytyksiä puuttua seksuaaliseen väkivaltaan aseellisten konfliktien yhteydessä;

(d) toimia yhdessä Yhdistyneiden kansakuntien mission, maatiimin ja edellä mainitun pääsihteerin erityisedustajan kanssa kaikkien päätöslauselmassa 1820 (2008) edellytettyjen toimien toteuttamiseksi;

9 kannustaa valtioita, asianomaisia Yhdistyneiden kansakuntien toimielimiä ja soveltuvin osin kansalaisyhteiskuntaa toimimaan läheisessä yhteistyössä kansallisten viranomaisten kanssa ja kehittämään oikeuden käyttämistä ja toimeenpanoa koskevia järjestelmiä ja valmiuksia tilanteissa, joissa on herännyt erityinen huoli seksuaalisen väkivallan esiintymisestä aseellisten konfliktien yhteydessä;

10 toistaa tahtonsa sisällyttää asiaan kuuluvien osien raiskauksen ja muun seksuaalisen väkivallan kriteerit aseellisiin konflikteihin liittyviin sanktioihin niitä hyväksyessään tai uudistaessaan; ja pyytää rauhanturvaoperaatioita

ja muita asianomaisia Yhdistyneiden kansakuntien toimielimiä ja erityisesti Lapset aseellisissa konflikteissa -työryhmää² vaihtamaan kaikenlaisia seksuaalisesta väkivaltaa koskevia tietoja Yhdistyneiden kansakuntien turvallisuusneuvoston kulloistenkin pakotekomiteoiden ja YK:n pakotekomiteoiden seuranta- ja asiantuntijaryhmien kanssa;

11 ilmaisee tahtonsa varmistaa, että rauhanturvamandaatteja annettaessa ja uudistettaessa niihin sisällytetään soveltuvin osin määräyksiä seksuaalisen väkivallan estämisestä ja siihen puuttumisesta tähän liittyvistä raportointivelvoitteista;

12 päättää tarvittaessa sisällyttää Yhdistyneiden kansakuntien rauhanturvaoperaatioiden mandaatteihin erityisiä määräyksiä naisten ja lasten suojelemiseksi raiskauksilta ja seksuaaliselta väkivallalta sekä tapauskohtaisesti nimeämään tasa-arvo- ja ihmisoikeusyksiköiden henkilöstön keskuudesta naisten suojeluneuvonantajia³ ja pyytää pääsihteerii huolehtimaan siitä, että suojeluneuvonantajien tarvetta, määrää ja rooleja arvioidaan järjestelmällisesti Yhdistyneiden kansakuntien rauhanturvaoperaatioiden valmistelun yhteydessä;

² UN Working Group on Children and Armed Conflict

13 *kannustaa* valtioita kansainvälisen yhteisön tuella parantamaan seksuaalisen väkivallan uhrien terveydenhoitopalveluja, psykososiaalista tukea, oikeusapua ja sosioekonomista integraatiota tukevia palveluja erityisesti maaseudulla;

14 *ilmaisee* tahtonsa entistä tehokkaammin hyödyntää käyntejä konfliktialueilla järjestelmällä keskustelutilaisuuksia konfliktialueen naisten ja naisjärjestöjen kanssa heidän tarpeistaan ja huolenaiheistaan;

15 *kannustaa* keskus- ja paikallishallinnon johtohenkilöitä, mukaan lukien mahdollisia perinteisiä ja uskonnollisia johtajia, entistä aktiivisemmin vaikuttamaan yhteisönsä asenteisiin, jotta voidaan välttää uhrien syrjäytyminen ja leimaaminen, edistää heidän sopeutumistaan yhteiskuntaan ja vastustaa rankaisematomuuden kulttuuria;

16 *kehottaa* pääsihteeriä, jäsenvaltioita ja alueellisten järjestöjen johtajia ryhtymään toimiin naisten osuuden kasvattamiseksi rauhanvälityksessä ja päätöksentekoprosesseissa konfliktien ratkaisuun ja rauhanrakentamiseen liittyen;

17 *painottaa*, että seksuaaliseen väkivaltaan liittyvät kysymykset on otettava kaikkien Yhdistyneiden kansakuntien tukemien rauhanneuvotteluiden asialistalle, ja lisäksi *kehottaa* sisällyttämään seksuaalista väkivaltaa koskevat kysymykset heti näitä tilanteita koskevien rauhaprosessien alkuvaiheeseen erityisesti tilanteissa, jotka koskevat tulitaukoa edeltävän humanitaarisen avun perille toimittamista, ihmisoikeusasiakirjoja, tulitaukoa ja sen valvontaa, aseistariisumista, demobilisointia ja takaisin yhteiskuntaan integroimista, turvallisuussektorin uudistusta, sotilas- ja turvallisuusjoukkojen henkilöstön taustojen selvittämistä, oikeudenkäyttöä, sotakorvauksia sekä konflikteista toipumista ja siihen liittyvää kehitystä;

18 *korostaa* YK:n rauhanrakennuskomission keskeistä roolia ponnisteluissa, joilla pyritään tasa-arvoon perustuvan syrjimättömän lähestymistavan edistämiseen epävakauden vähentämiseksi konfliktien jälkihoidossa ja tunnustaa naisten tärkeän panoksen yhteiskunnan uudelleen rakentamisessa, ja *kehottaa* rauhanrakennuskomissiota kannustamaan kaikkia sen kohdemaissa toimivia osapuolia sisällyttämään seksuaalista väkivaltaa ehkäiseviä toimia konfliktien jälkihoidostrategioihinsa ja toteuttamaan ne;

³ Women's protection advisers (WPAs)

19 *kannustaa* jäsenvaltioita nimitämään aiempaa useampia naispuolisia henkilöitä Yhdistyneiden kansakuntien rauhaturvaoperaatioihin osallistuviin sotilas- ja poliisivoimiinsa ja antamaan kaikille sotilashenkilöille ja poliiseille riittävä tehtävien vaatima koulutus;

20 *pyytää* pääsihteeriä huolehtimaan siitä, että sotilas- ja poliisivoimia YK:n käyttöön asettavat maat saavat tarvittavan teknisen tuen, jotta joukoille voidaan lähtö- ja perehdyttämiskoulutuksessa antaa tarpeellinen ohjeistus seksuaaliseen väkivaltaan puuttumiseksi;

21 *pyytää* pääsihteeriä jatamaan ponnistelujaan nollatoleranssin periaatteen mukaisesti seksuaalisen hyväksikäytön ja väkivallan kitkemiseksi Yhdistyneiden kansakuntien rauhaturvaoperaatioissa; ja *kehottaa* sotilas- ja poliisivoimia YK:n käyttöön asettavia maita ryhtymään ehkäiseviin toimiin – esimerkiksi perehdyttämis- ja tilannekuvakoulutuksen yhteydessä sekä muin keinoin – täyden vastuun toteuttamiseksi tilanteissa, jolloin niiden oma henkilöstö syyllistyy edellä kuvattuun käytökseen;

22 *pyytää* pääsihteeriä edelleen ohjeistamaan kaikkia

asianomaisia Yhdistyneiden kansakuntien toimielimiä ryhtymään erityisiin toimiin sukupuolinäkökulman valtavirtaistamiseksi omilla vastuualueillaan esimerkiksi tarjoamalla asianomaisille toimistoille, osastoille sekä kenttähenkilöstölle riittävät taloudelliset ja henkilöstöresurssit sekä vahvistamalla mandaatin mukaisesti näiden toimijoiden välistä yhteistyötä ja koordinointia käsiteltäessä seksuaalista väkivaltaa aseellisten konfliktien yhteydessä;

23 *kehottaa* asianomaisia erityisedustajia ja pääsihteerin hätäavun koordinaattoria YK:n aloitteen⁴ strategisella ja teknisellä tuella ja yhdessä jäsenvaltioiden kanssa luomaan valtioiden ja YK:n yhteisen seksuaalisen väkivallan vastaisen strategian yhteisymmärryksessä asianosaisten sidosryhmi- en kanssa sekä päivittämään tätä strategiaa osana tavanomaista päämajaraportointiaan;

24 *pyytää* pääsihteeriä huolehtimaan siitä, että kaikissa turvallisuusneuvostolle osoitetuissa asiaankuuluvissa raporteissa aiempaa järjestelmällisemmin tarkastellaan seksuaalisen väkivallan käytön trendejä, toimintatapoja ja varhaisia varoitusmerkkejä aseellisten konfliktien yhteydessä, ja *kehottaa* pääsihteerin eri-

⁴ United Nations Action Against Sexual Violence in Conflict

tyisedustajaa, hätäapukoordinaattoria, ihmisoikeuskomissaaria, naisiin kohdistuvan väkivallan erityisraporttija ja YK:n toimintaverkon puheenjohtajaa /johtajia esittämään yhteistyössä mainitun erityisedustajan kanssa turvallisuusneuvostolle myös muita selontekoja ja dokumentaatiota seksuaalisesta väkivallasta aseellisten konfliktien yhteydessä;

25 pyytää pääsihteeriä soveltuvin osin sisällyttämään omiin rauhanurvaoperaatioita koskeviin raportteihinsa selvityksiä toimista, joihin on ryhdytty siviiliväestön, erityisesti naisten ja lasten, varjelemiseksi seksuaaliselta väkivallalta;

26 pyytää pääsihteeriä pikaisesti, mieluiten kolmen kuukauden kuluessa, omaan raporttiinsa ja muihin asiankuuluviin osatekijöihin nojaten esittämään konkreettisia ehdotuksia naisten ja lasten suojelua koskevan seurannan ja raportoinnin tehostamiseksi Yhdistyneiden kansakuntien sisällä aseellisten konfliktien aikana ja niiden jälkeen esiintyvien raiskauksien ja seksuaalisen väkivallan osalta, Yhdistyneiden kansakuntien asiantuntemusta sekä kansallisten hallitusten, alueellisten organisaatioiden ja neuvoa-antavassa roolissa toimivien kansalaisjärjes-

töjen ja muiden yhteiskunnallisten toimijoiden osaamista hyödyntäen, jotta Yhdistyneiden kansakuntien toimielimien toiminnassa esiintyvistä puutteista voidaan saada ajankukaista, objektiivista, täsmällistä ja luotettavaa tietoa asian vaatimia toimia harkittaessa;

27 pyytää pääsihteeriä edelleen toimittamaan turvallisuusneuvostolle vuosiraportteja päätöslauselman 1820 (2008) toimeenpanosta sekä toimittamaan vuoden 2010 syyskuuhun mennessä seuraavan raporttinsa tämän päätöslauselman ja päätöslauselman 1820 (2008) toimeenpanosta ja esittämään näissä raporteissa muun muassa seuraavat tiedot:

(a) tietojen oikea-aikaista ja eteisesti hyväksyttävää keräämistä koskeva yksityiskohtainen koordinaatio- ja strategiasuunnitelma;

(b) päivitys Yhdistyneiden kansakuntien rauhanturvaoperaation seksuaalisen väkivallan vastaisten yhteyshenkilöiden pyrkimyksestä työskennellä tiiviissä yhteistyössä paikallisen koordinaattorin/humanitaaristen asioiden koordinaattorin, Yhdistyneiden kansakuntien maaryhmän ja soveltuvin osin edellä mainitun erityisedustajan ja/tai asiantuntijaryhmän kanssa;

(c) tiedot aseellisten konfliktien osapuolista, joita perustellusti epäillä rutiininomaisista rais-

kauksista tai muista seksuaalisen väkivallan muodoista siltä osin kuin kyseinen tilanne on turvallisuusneuvoston asialistalla;

28 *päätää* tarkistaa kohdassa 4 mainitun erityisavustajan ja kohdassa 8 mainitun asiantuntijaryhmän mandaatteja kahden vuoden kuluessa ja tarvittaessa myöhemmin, huomioiden yleiskouksen päätöksen 63/311 mukaisen tasa-arvotoimielintä koskevan prosessin;

29 *päätää* seurata aktiivisesti asian kehittymistä.

Päätöslauselma 1889 (2009)

Hyväksytty YK:n turvallisuusneuvoston 6196. kokouksessa 5. lokakuuta 2009

Turvallisuusneuvosto

vahvistaa uudelleen sitoumuksensa jatkaa päätöslauselmien 1325 (2000), 1612 (2005), 1674 (2006), 1820 (2008) ja 1888 (2009) sekä neuvoston puheenjohtajien kaikkien asiaan liittyvien lausuntojen täysimääräistä toimeenpanoa toisiaan lujittavalla tavalla;

pitää mielessään YK:n peruskirjan päämäärät ja periaatteet sekä peruskirjan ensisijaisesti turvallisuusneuvostolle määrittämän vastuun kansainvälisen rauhan ja turvallisuuden ylläpitämisestä,

palauttaa mieliin vuoden 2005 YK:n yleiskokouksen päätösasiakirjassa¹ (A/RES/60/1) ilmaistun päätöksen naisiin ja tyttöihin kohdistuvan kaikkinaisen väkivallan poistamiseksi, kaikkinaisen naisten syrjinnän poistamista koskevan yleissopimuksen ja sen lisäpöytäkirjan sekä lapsen oikeuksia koskevan yleissopimuksen ja sen lisäpöytäkirjojen sopimusvaltioiden velvoitteet, ja palauttaa mieliin myös Pekingin julistuksen ja toimintaohjelman sekä YK:n yleiskokouksen 23. erityisistunnon "Naiset 2000: sukupuolten tasa-arvo,

Tärkeimmät toimenpiteet

Päätöslauselma 1889 (2009)

- Lisätoimet naisten osallistumiseksi rauhanprosessien kaikkiin vaiheisiin: poliittinen osallistuminen, taloudellinen päätöksenteko, tuki naisjärjestöille, yhteiskunnallisten asenteiden vastustaminen (TK 1)
- Rankaisemattomuuden lopettaminen, syytteeseen asettaminen (TK3)
- Pääsihteerin tehtävät: naisten määrän kasvattaminen asiantuntijoina YK:ssa (TK 4), maakohtaiset raportit (TK 5), tiedonkeruu (TK 6), tarpeiden huomioiminen toimenpideohjelmissa (TK 15), koordinaatio (TK 16), raportointi ja toteutuksen seuranta (TK 18, 19)
- Resursointi naisten osallistumiselle ja naisten tarpeiden huomioimiselle (TK 9)
- Jäsenvaltioiden maakohtaiset konkreettiset strategiat yhteistyössä naisjärjestöjen ja muun kansalaisyhteiskunnan toimijoiden kanssa (TK 10)
- Naisten ja tyttöjen yhtäläiset koulutusmahdollisuudet (TK 11)
- Sukupuolten välisen tasa-arvon edistäminen YK:n rauhanrakennuskomission työssä (TK 14)
- 1325-toteuttamisen globaalit indikaattorit (TK 17)

TK=toimenpidekappale

¹ United Nations General Assembly, 2005 World Summit Outcome Document

kehitys ja rauha 2000-luvulla” (A/S-23/10/Rev.1) -loppuasiakirjan sitoumukset, erityisesti ne, jotka koskevat naisia ja aseellisia konflikteja,

on ottanut huomioon pääsihteerin 16. päivänä syyskuuta 2009 päivätyn raportin (S/2009/362) ja korostaa, että tällä päätöslauselmalla ei pyritä esittämään mitään oikeudellista määritelmää siitä, ovatko pääsihteerin raportissa viitatu tilanteet Geneven sopimusten ja niiden lisäpöytäkirjojen tarkoittamia aseellisia konflikteja, eikä siinä oteta kantaa ei-valtiollisten osapuolten oikeudelliseen asemaan näissä tilanteissa,

suhtautuu myönteisesti jäsenvaltioiden pyrkimykseen päätöslauselman 1325 (2000) toimeenpanemiseksi kansallisella tasolla, mukaan lukien kansallisten toimien pidesuunnitelmien laatiminen, ja *kannustaa* jäsenvaltioita jatkamaan toimeenpanoon tähtäviä pyrkimyksiään,

toistaa naisten täydellisen, tasa-arvoisen ja tehokkaan osallistumisen tarpeen rauhanprosessien kaikkiin vaiheisiin ottaen huomioon naisten merkittävän roolin konfliktien ehkäisemisessä ja ratkaisemisessa sekä rauhanrakentamisessa, vahvistaa uudelleen naisten tärkeän roolin konfliktista toipuvassa yhteiskunnassa ja korostaa tarvetta ottaa naiset mukaan konfliktien jälkeisten strategioiden ke-

hittämiseen ja täytäntöönpanoon, jotta heidän näkökulmansa ja tarpeensa otettaisiin huomioon,

ilmaisee syvän huolensa naisten aliedustuksesta rauhanprosessien kaikissa vaiheissa, erityisesti naisten erittäin vähäisestä määrästä sovitteluprosessien virallisissa tehtävissä, ja korostaa tarvetta varmistaa, että naisia nimitetään asianmukaisesti päätöksentekotasojen tehtäviin johtotason sovittelijoiksi sekä sovitteluryhmien kokoonpanoihin,

on edelleen syvästi huolissaan lukuisista esteistä, jotka vaikeuttavat naisten täysipainoista osallistumista konfliktien ehkäisemiseen ja ratkaisemiseen sekä konfliktien jälkeiseen julkiseen elämään väkivallan ja uhkailun, turvallisuuspuutteiden ja oikeusvaltioperiaatteiden puuttumisen, kulttuuriin pohjautuvan syrjinnän ja leimaamisen, mukaan lukien naisia koskevien äärimmäisten tai fanaattisten näkemysten nousun vuoksi, ja sosioekonomisista tekijöistä johtuen, mukaan lukien koulutusmahdollisuuksien puuttuminen, ja tässä suhteessa *tiedostaa*, että naisten syrjäyttäminen voi viivästyttää tai heikentää kestävän rauhan, turvallisuuden ja sosiaalisen saavuttamista,

tiedostaa naisten ja tyttöjen erityistarpeet konfliktien jälkitilanteissa, muun muassa fyysisen turvallisuuden, terveydenhoitopalve-

lut mukaan lukien lisääntymis- ja mielenterveyspalvelut, elannon ja maa- ja omistusoikeuksien turvaamisen sekä naisten osallistumisen päätöksentekoon ja konfliktien jälkeisen elämän suunnitteluun, erityisesti konfliktien jälkeisen rauhanrakennuksen alkuvaiheissa,

huomauttaa, että tapahtuneesta edistyksestä huolimatta naisten osallistumisen tukemiselle konfliktien ehkäisyssä ja ratkaisemisessa sekä rauhanrakentamisessa on edelleen esteitä, *ilmaisee huolensa* siitä, että naisten mahdollisuudet päästä osalliseksi julkisesta päätöksenteosta ja talouden elpymisestä eivät usein saa riittävästi tunnustusta tai rahoitusta konfliktien jälkeisissä tilanteissa, ja *painottaa* sitä, että rahoituksen tarjoaminen naisten alkuvaiheen toipumistarpeisiin on elintärkeää, jotta voitaisiin kasvattaa naisten voimaantumista ja siten osaltaan edistää tehokasta konfliktien jälkeistä rauhan vakiinnuttamista,

huomauttaa, että aseellisten konfliktien ja niiden jälkeisten tilanteiden yhteydessä naisia pidetään edelleen usein uhreina eikä aktiivisina toimijoina aseellisiin konflikteihin puuttumisessa ja niiden ratkaisemisessa, ja korostaa tarvetta panostaa naisten suojelun lisäksi myös siihen, että heidän osallistumistaan rauhanrakentamiseen vahvistetaan, *tiedostaa*,

että ymmärrys aseellisten konfliktien vaikutuksista naisiin ja tyttöihin, mukaan lukien pakolaisina ja maansisäisinä pakolaisina, riittävä ja nopea vastaaminen heidän erityistarpeisiinsa ja tehokkaat institutionaaliset järjestelyt heidän suojelemisensa ja täyden rauhanprosessiin osallistumisensa takamiseksi, erityisesti konfliktien jälkeisen rauhanrakennuksen alkuvaiheissa, voivat merkittäväällä tavalla osaltaan ylläpitää ja edistää kansainvälistä rauhaa ja turvallisuutta,

tervehtii ilolla YK:n aloitetta kehittää YK:n kehitysohjelma UNDP:ssä jo luotua järjestelmää vastaavaa käytäntö päätöksentekijöiden avuksi sukupuolen huomioonottavan varojen kohdentamisen seuraamiseksi YK:n kehitysryhmän monenvälisissä rahastoissa²,

tervehtii ilolla pääsihteerin pyrkimyksiä useampien naisten nimitämiseksi YK:n johtotehtäviin, erityisesti kenttätehtäviin, konkreettisenä askeleena kohti YK:n johtavan aseman saavuttamista päätöslauselman 1325 (2000) täytäntöönpanossa,

tervehtii ilolla YK:n ohjauskomitean tulevaa perustamista, jotta YK:n järjestelmässä voidaan parantaa päätöslauselman 1325 (2000) 10. vuosipäivän valmistelujen näkyvyyttä ja tehostaa niiden koordinaointia,

² United Nations Development Group Multi-Donor Trust Funds

kannustaa olennaisia toimijoita järjestämään vuosien 2009–2010 aikana maailmanlaajuisen, alueellisen ja kansallisen tason tapahtumia päätöslauselmaa 1325 (2000) koskevan tietämyksen parantamiseksi, mukaan lukien ministeritason tapahtumia, joiden tarkoituksena on uudistaa naisiin, rauhaan ja turvallisuuteen liittyviä sitoumuksia sekä selvittää, miten tulevaisuudessa voidaan puuttua päätöslauselman 1325 (2000) täytäntöönpanoa koskeviin jäljellä oleviin ja uusiin haasteisiin, sekä

1 *Kehottaa* jäsenvaltioita, kansainvälisiä ja alueellisia järjestöjä ryhtymään lisätoimiin parantaakseen naisten osallistumista rauhanprosessien kaikkiin vaiheisiin, erityisesti konfliktien ratkaisemiseen, konfliktien jälkeiseen suunnitteluun ja rauhanrakentamiseen, muun muassa laajentamalla naisten osallistumista poliittiseen ja taloudelliseen päätöksentekoon konflikteista toipumisen alkuvaiheissa, mikä voidaan toteuttaa esimerkiksi edistämällä naisten johtajuutta ja mahdollisuutta osallistua avustustoimien hallintaan ja suunnitteluun, tukemalla naisjärjestöjä ja vastustamalla naisten tasa-arvoiseen osallistumiseen kohdistuvia negatiivisia yhteiskunnallisia asenteita;

2 *Toistaa* kaikille aseellisten konfliktien osapuolille kohdistetun vetoomuksensa, jotta ne kunnioittaisivat täysimääräisesti naisten ja tyttöjen oikeuksia ja heidän suojelemistaan koskevia kansainvälisen oikeuden määräyksiä;

3 *Tuomitsee jyrkästi* kaikki naisiin ja tyttöihin aseellisten konfliktien ja niiden jälkeisten tilanteiden yhteydessä kohdistetut kansainvälisen oikeuden loukkaukset, *vaatii* kaikkia konfliktien osapuolia lopettamaan tällaiset toimet välittömästi ja *korostaa* kaikkien jäsenvaltioiden vastuuta tehdä loppu rankaisemattomuudesta ja asettaa syytteeseen ne, jotka ovat vastuussa kaikenlaisesta naisiin ja tyttöihin aseellisten konfliktien yhteydessä kohdistetusta väkivallasta, raiskaukset ja muu seksuaalinen väkivalta mukaan lukien;

4 *Pyytää* pääsihteeriä kehittämään strategian, jolla voidaan muun muassa asianmukaisen koulutuksen kautta nimittää enemmän naisia etenkin erityisedustajiksi ja -lähettäviksi ja toimimaan pääsihteerin nimissä, sekä ryhtymään toimiin, jotta naisten osallistumista YK:n poliittisiin sekä rauhan vakiinnuttamista ja turvaamista koskeviin tehtäviin voitaisiin lisätä;

5 *Pyytää* pääsihteeriä varmistamaan, että kaikissa turvallisuus-

neuvostolle toimitettavissa maakohtaisissa raporteissa on tietoja aseellisten konfliktien vaikutuksista naisiin ja tyttöihin, heidän erityistarpeistaan konfliktien jälkeisissä tilanteissa ja näiden tarpeiden täyttämiseen liittyvistä esteistä;

6 *Pyytää* pääsihteeriä varmistamaan, että asiaan liittyvät YK:n elimet yhteistyössä jäsenvaltioiden ja kansalaisyhteiskunnan kanssa keräävät tietoja naisten ja tyttöjen erityistarpeista konfliktien jälkeisissä tilanteissa, mukaan lukien fyysisistä turvallisuutta ja päätöksentekoon sekä konfliktien jälkeiseen suunnitteluun osallistumista koskevat tarpeet, ja analysoivat sekä systemaattisesti arvioivat näitä tietoja, jotta naisten ja tyttöjen tarpeisiin vastaamista voidaan tehostaa koko järjestelmässä;

7 *Ilmaisee* aikomuksensa sisällyttää YK:n operaatioiden mandaattien myöntämiseen ja uusimiseen määräyksiä sukupuolten tasa-arvon sekä naisten voimaannuttamisen edistämisestä konfliktien jälkeisissä tilanteissa, ja *pyytää* pääsihteeriä tarpeen mukaan jatkaa sukupuolikysymyksiin ja/tai naisten suojeluun perehtyneiden neuvonantajien nimittämistä YK:n operaatioihin ja *pyytää* heitä yhteistyössä YK:n maakohtaisten työryhmien kanssa tarjoamaan teknis-

tä apua ja tehostettuja koordinoituvia toimia naisten ja tyttöjen toipumisen edistämiseksi konfliktien jälkeisissä tilanteissa;

8 *Kehottaa* jäsenvaltioita varmistamaan sukupuolinäkökulman valtavirtaistamisen kaikessa konfliktien jälkeisessä rauhan vakiinnuttamisessa sekä toipumisprosesseissa ja eri sektoreilla;

9 *Kehottaa* jäsenvaltioita, YK:n toimielimiä, lahjoittajia ja kansalaisyhteiskuntaa varmistamaan, että naisten voimaannuttaminen otetaan huomioon konfliktien jälkeisten tarpeiden arvioinnissa ja suunnittelussa sekä sitä seuraavissa rahoituskustannuksissa ja hanketoiminnoissa, esimerkiksi kehittämällä läpinäkyvää analysointia ja seuraamalla varoja, jotka on kohdennettu naisten tarpeisiin konfliktien jälkeisessä vaiheessa;

10 *Kannustaa* konfliktien jälkeisissä tilanteissa jäsenvaltioita yhteistyössä kansalaisyhteiskunnan, mukaan lukien naisjärjestöjen, kanssa määrittelemään yksityiskohtaisesti naisten ja tyttöjen tarpeet ja prioriteetit sekä suunnittelemaan omien oikeusjärjestelmänsä mukaisesti niihin vastaavia konkreettisia strategioita, joihin voi sisältyä muun muassa fyysisen turvallisuuden ja sosioekonomis-

ten olojen parantaminen koulutuksen, tuloja tuottavan toiminnan, peruspalveluiden (erityisesti terveyspalveluiden, sukupuoli- ja lisääntymisterveyttä, lisääntymisoikeutta ja mielenterveyttä koskevat palvelut mukaan lukien), sukupuolinäkökohdat huomioivien lakien täytäntöönpanon ja oikeusturvan saavuttavuuden, sekä edistämään julkiseen päätöksentekoon osallistumista kaikilla tasoilla;

11 *Kehottaa* jäsenvaltioita, YK:n toimielimiä ja kansalaisyhteiskuntaa, kansalaisjärjestöt mukaan lukien, ryhtymään kaikkiin mahdollisiin toimiin varmistaakseen, että naisilla ja tyttöillä on yhtäläiset koulutusmahdollisuudet konfliktien jälkeisissä tilanteissa ottaen huomioon, että koulutus on ratkaiseva tekijä pyrittäessä edistämään naisten osallistumista konfliktien jälkeiseen päätöksentekoon;

12 *Vetoaa* kaikkia aseellisten konfliktien osapuolia kunnioittamaan pakolaisleirien ja -asutusten siviili- ja humanitaarista luonnetta ja varmistaamaan kaikkien tällaisilla leireillä asuvien siviilien, erityisesti naisten ja tyttöjen, suojaamisen kaikenlaiselta väkivallalta, mukaan lukien raiskauksilta ja muulta seksuaa-

liselta väkivallalta, sekä varmistamaan heille täydellisen, esteettömän ja turvallisen humanitaarisen avun saannin;

13 *Vetoaa* kaikkia aseistariisun, kotiuttamisen ja uudelleenintegroinnin suunnitteluun osallistuvia ottamaan huomioon asevoimissa sekä aseellisissa ryhmittymissä toimivien naisten ja heidän lastensa erityistarpeet sekä tarjoamaan heille mahdollisuuden päästä täysin osallisiksi tällaisista hankkeista;

14 *Kannustaa* YK:n rauhanrakennuskomissiota ja rauhanrakentamisen tukitoimistoa edelleen varmistamaan, että sukupuolten tasa-arvon edistäminen ja naisten voimaannuttaminen otetaan järjestelmällisesti huomioon ja siihen kohdennetaan resursseja konfliktien jälkeisessä rauhanvakiinnuttamisessa, sekä kannustamaan naisten täysivaltaista osallistumista tähän prosessiin;

15 *Pyytää* pääsihteeriä otta-
maan YK:n rauhanrakennuspyrkimysten parantamiseen tähtäävässä toimenpideohjelmasaan huomioon tarpeen parantaa naisten osallistumista poliittiseen ja taloudelliseen päätöksentekoon rauhanrakennusprosessin alkuvaiheista alkaen;

16 Pyytää pääsihteeriä varmistamaan, että lasten asemaan aseellisissa konflikteissa erikoistuneen pääsihteerin erityisedustajan sekä seksuaaliseen väkivaltaan ja aseellisiin konflikteihin erikoistuneen pääsihteerin erityisedustajan, joiden nimitystä on pyydetty päätöslauselmalla 1888 (2009), pyrkimysten välillä vallitsee täydellinen läpinäkyvyys, yhteistyö ja koordinaatio;

17 Pyytää pääsihteeriä lähettämään turvallisuusneuvostolle kuuden kuukauden kuluessa tarkasteltavaksi maailmanlaajuiseen käyttöön tarkoitetut indikaattorit, joilla voidaan seurata päätöslauselman 1325 (2000) täytäntöönpanoa ja jotka voisivat toimia asiaan liittyvien YK:n toimielimien, muiden kansainvälisten ja alueellisten järjestöjen sekä jäsenvaltioiden yhteisenä raportointipohjana päätöslauselman 1325 (2000) täytäntöönpanossa vuonna 2010 ja siitä eteenpäin;

18 Pyytää pääsihteeriä sisällyttämään julkilausumassa S/PRST/2007/40 pyydettyyn raporttiin myös arvion päätöslauselman 1325 (2000) täytäntöönpanon edistymisestä, arvion prosesseista, joilla turvallisuusneuvosto vastaanottaa ja analysoi päätöslauselmaa 1325 (2000) koskevia tietoja

sekä ryhtyy toimenpiteisiin niiden pohjalta, ja suosituksia lisätoimista YK:n organisaatiota koskevan koordinaation parantamiseksi; sekä yhdessä jäsenvaltioiden ja kansalaisyhteiskunnan kanssa huolehtimaan täytäntöönpanosta ja toimitamaan tietoja naisten osallistumisesta YK:n operaatioihin;

19 Pyytää pääsihteeriä toimitamaan turvallisuusneuvostolle 12 kuukauden kuluessa naisten osallistumisen ja osallistamisen edistämistä rauhan vakiinnuttamisessa ja konfliktien jälkeisessä suunnittelutyössä käsittelevän raportin, jossa otetaan huomioon rauhanrakennuskomission näkemykset ja joka sisältää muun muassa

(a) analyysin naisten ja tyttöjen erityistarpeista konfliktien jälkeisissä tilanteissa,

(b) tiedot haasteista, jotka koskevan naisten osallistumista konfliktien ratkaisemiseen ja rauhanrakennukseen sekä sukupuolinäkökulman valtavirtaistamiseen kaikissa konfliktien jälkeisessä suunnittelu-, rahoitus- ja toipumisprosesseissa,

(c) tiedot toimenpiteistä, joilla tuetaan kansallista kykyä ottaa naisten ja tyttöjen tarpeet huomioon konfliktien jälkeisiä tilanteita koskevassa suunnittelussa ja rahoituksessa,

(d) suositukset siitä, miten nais-

ten ja tyttöjen tarpeisiin voidaan paremmin vastata kansainvälisellä ja kansallisella tasolla konfliktien jälkeisissä tilanteissa, mukaan lukien sellaisten tehokkaiden rahoituksellisten ja institutionaalisten järjestelyjen kehittäminen, joilla voidaan taata naisten täysivaltainen ja tasavertainen osallistuminen rauhanrakentamiseen,

20 Päättää seurata aktiivisesti asian kehittymistä.

Päätöslauselma 1960 (2010)

Hyväksytty YK:n turvallisuusneuvoston 6453. kokouksessa 16. joulukuuta 2010

Turvallisuusneuvosto

vahvistaa uudelleen sitoumuksensa jatkaa päätöslauselmien 1325 (2000), 1612 (2005), 1674 (2006), 1820 (2008), 1882 (2009), 1888 (2009), 1889 (2009) ja 1894 (2009) sekä neuvoston puheenjohtajan kaikkien asiaan liittyvien lausuntojen täysimääräistä toimeenpanoa toisiaan lujittavalla tavalla;

tervehtii ilolla pääsihteerin 24. marraskuuta 2010 julkaisemaa raporttia (S/2010/604) mutta ilmaisee samalla syvän huolensa siitä hitaasta edistyksestä, jota on tapahtunut erityisesti naisiin ja lapsiin aseellisten konfliktien yhteydessä kohdistuvan seksuaalisen väkivallan torjumisessa, ja toteaa, että seksuaalista väkivaltaa esiintyy aseellisissa konflikteissa joka puolella maailmaa aivan kuten pääsihteerin raportissa todetaan,

toistaa vakavan huolensa siitä, että huolimatta naisiin ja lapsiin aseellisten konfliktien yhteydessä kohdistuvan väkivallan, erityisesti seksuaalisen väkivallan, toistuvast-

Tärkeimmät toimenpiteet

Päätöslauselma 1960 (2010)

- Pääsihteerin tehtävät: raportointivastuu (TK 3), sitoumusten seuranta (TK 6), seuranta-, analysointi- ja raportointimuotojen kehittäminen (TK 8) ja monitoimijayhteistyö (TK 8), erityisedustajien välinen yhteistyö (TK 9), nollatoleranssiin toteuttaminen (TK 16), raportit (TK 18)
- Aikaansidotut sitoumukset estää seksuaalinen väkivalta, ml. komentoketjut, toimintaohjeet, käsikirjat (TK 5)
- Rauhanturvaoperaatioiden, muiden YK- operaatioiden, toimielinten, erityisedustajien sekä YK:n seksuaalisen väkivallan vastaisen toimintaohjelman toteuttajien välinen yhteistyö ja tiedonvaihto (TK 7, 14)
- Sukupuolten tasa-arvon neuvonantajien ja naisten suojeluneuvonantajien nimitys (TK 10)
- Rauhanturvaoperaatioiden skenaariopohjaisten koulutusmateriaalien käyttö (TK 11)

TK=toimenpidekappale

ta tuomitsemisesta ja aseellisten konfliktien osapuolille osoitetuista vetoomuksista lopettaa kaikki tällaiset teot välittömästi, ne edelleen jatkuvat ja ovat osin muuttuneet järjestelmällisiksi ja yleistyneet sekä saavuttaneet järkyttävän raakuuden tason,

toistaa, että konfliktien osapuolina olevien valtioiden ja muiden ei-valtiollisten osapuolten on kaikilta osin noudatettava kansainvälisen oikeuden mukaisia velvoitteitaan, joihin kuuluu myös seksuaalisen väkivallan kieltäminen sen kaikissa muodoissa,

toistaa, että tarvitaan siviili- ja sotilasjohtajia, jotka komentovastuunsa mukaisesti osoittavat vaadittavaa sitoutumista ja poliittista tahtoa seksuaalisen väkivallan estämiseksi, rankaisemattomuuden lopettamiseksi ja vastuun toteuttamiseksi, ja että asiaan puuttumattomuus voidaan tulkita niin, että seksuaalisen väkivallan ilmeneminen konfliktien yhteydessä on hyväksyttävää,

palauttaa mieliin, että valtioilla on velvollisuus lopettaa rankaisemattomuus ja asettaa syytteen kansanmurhiin, ihmisyyttä vastaan tehtyihin rikoksiin, sotarikoksiin ja muihin siviiliväestöön kohdistuviin räikeisiin rikoksiin syyllistyneet, ja tältä osin panee huolestuneena merkille, että vain rajallinen määrä seksuaaliseen vä-

kivaltaan syyllistyneistä on viety oikeuteen, ja toteaa samalla, että kansalliset oikeusjärjestelmät saattavat merkittävästi heikentyä sekä konfliktien aikana että konfliktien jälkeen vallitsevissa oloissa,

tervehcii ilolla edistystä, jota on tapahtunut asiantuntijaryhmän perustamiseksi kansallisten viranomaisten avuksi vahvistamaan oikeusvaltioperiaatetta päätöslauselman 1888 (2009) mukaisesti; *korostaa uudelleen* asiantuntijaryhmän pikaisen lähettämisen tärkeyttä alueille, joilla aseellisiin konflikteihin liittyvä seksuaalinen väkivalta on erityisen huolestuttavaa, YK:n paikallista läsnäoloa hyödyntäen ja isäntämaan hallituksen suostumuksella, ja *arvostaa* vapaaehtoisia lahjoituksia tämän työn tueksi,

toteaa, että kansainvälisen oikeuden mukaisesti valtioilla on ensisijainen vastuu kaikkien alueellaan olevien ja oikeudenkäyttösä alaisuuteen kuuluvien ihmisten ihmisoikeuksien kunnioittamisesta ja toteuttamisesta,

vahvistaa uudelleen, että aseellisten konfliktien osapuolet ovat ensisijaisesti vastuussa kaikista toteutettavissa olevista toimista, joita siviiliväestön suojeleminen edellyttää,

palauttaa mieliin, että naiset ja lapset osana siviiliväestöä nauttavat aseellisten konfliktien yhteydessä kansainvälisen humanitaarisen

oikeuden suojaa ja erityistä suo-
jaa heihin kohdistuvan poikkeuk-
sellisen riskin vuoksi,

vahvistaa uudelleen, että rankai-
semattomuuden lopettaminen on
ehdottoman tärkeää, jotta konflik-
tista kärsivä tai siitä toipuva yhteis-
kunta voisi selviytyä siviiliväestöön
aseellisten konfliktien yhteydes-
sä kohdistuneesta väkivallasta, ja
kiinnittää huomiota erilaisiin käy-
tettävissä oleviin oikeus- ja sovin-
tomekanismeihin, kuten kansal-
lisiin, kansainvälisiin ja sekamu-
toisiin rikostuomioistuimiin sekä
totuus- ja sovittelukomissioihin,
ja *toteaa*, että tällaiset mekanismit
voivat edistää paitsi yksilöiden hen-
kilökohtaisen rikosvastuun toteu-
tumista, myös rauhaa ja totuuden
selvittämistä, sekä parantaa uhri-
en oikeuksia,

palauttaa mieliin, että tietyt sek-
suaalista väkivaltaa koskevat rikok-
set on sisällytetty kansainvälisen ri-
kostuomioistuimen Rooman perus-
sääntöön sekä kansainvälisten ad
hoc -rikostuomioistuinten perus-
sääntöihin,

vahvistaa uudelleen, miten tär-
keää jäsenvaltioiden on kansainvä-
lisen yhteisön tuella parantaa sek-
suaalisen väkivallan uhrien ter-
veydenhoitopalveluiden, psyko-
sosiaalisen tuen, oikeusavun ja
sosioekonomista integraatiota tu-
kevien palveluiden saatavuutta
seksuaalisen väkivallan uhreille,

erityisesti maaseudulla ja ottaen
huomioon vammaisten henkilöi-
den erityistarpeet,

tervehtii ilolla rauhanturvaope-
raatioiden erityiskomitean¹ raport-
tiin (A/64/19) sisältyviä ehdotuk-
sia, päätelmiä ja suosituksia riit-
tävän kapasiteetin sekä selkeiden
ja asianmukaisten ohjeiden tar-
peesta, jotta rauhanturvaoperaati-
oissa voidaan suorittaa kaikki ni-
den mandaattiin kuuluvat tehtävät,
mukaan lukien seksuaalisen väki-
vallan estäminen ja siihen reagoi-
minen; painottaa, miten tärkeää
on varmistaa operaatioiden ylem-
män johdon osallistuminen siviil-
lien suojaamiseen, mukaan lukien
aseellisten konfliktien yhteydessä
esiintyvän seksuaalisen väkivallan
estäminen ja siihen reagoiminen,
ja siten huolehtia siitä, että kaikki
operaation osat ja komentoketjun
tasot saavat asianmukaiset tiedot
operaation mandaatista ja omista
vastuistaan sekä osallistuvat ni-
den täyttämiseen; tervehtii ilolla
pääsihteerin edistymistä operatii-
visten työkalujen kehittämisessä
siviilien suojaamisen toteuttami-
seksi; ja kannustaa sotilas- ja poliis-
sivoimia tarjoavia maita hyödyntä-
mään täysimääräisesti näitä tärkei-
tä materiaaleja ja antamaan niistä
palautetta,

tunnustaa pääsihteerin pyrki-
mykset puuttua naisten aliedus-
tukseen virallisissa rauhanproses-

¹ Special Committee
on Peacekeeping
Operations of the
United Nations

seissa, seksuaalista väkivaltaa koskevaa asianmukaista koulutusta saaneiden välittäjien ja tulitauon valvojien vähyteen sekä siihen, että YK:n tukemissa rauhanneuvotte- luissa toimivien johtavien rauhan- välittäjien joukossa ei ole riittävästi naisia; ja *kannustaa* edelleen tällai- siin pyrkimyksiin,

tervehtii ilolla naisten ottamista mukaan rauhanturvatehtäviin si- viili-, sotilas- ja poliisitoiminnoissa ja *toteaa*, että naisten läsnäolo voi rohkaista paikallisiin yhteisöihin kuluvia naisia ilmoittamaan seksua- alisesta väkivallasta,

on ottanut huomioon pääsihtee- rin 24. marraskuuta 2010 päivätyn raportin (S/2010/604) ja painottaa, että tällä päätöslauselmalla ei pyri- tä esittämään mitään oikeudellista määritelmää sille, ovatko pääsihtee- rin raportissa viitatus tilanteet Geneven sopimusten ja niiden lisä- pöytäkirjojen tarkoittamia aseelli- sia konflikteja, eikä siinä oteta kan- taan ei-valtiollisten osapuolten oi- keudelliseen asemaan näissä tilan- teissa, sekä

1 *Vahvistaa uudelleen*, että sodas- sa taktisena keinona käytetty tai hyväksytty, siviiliväestöön koh- distuva tai osana laajaa tai järjes- telmällistä hyökkäystä käytettävä seksuaalinen väkivalta voi merkit- täväsi kärjistä ja pitkittäjä aseellisia konflikteja ja vaikeuttaa kansainvä-

lisen rauhan ja turvallisuuden pa- lauttamista; *vahvistaa* tältä osin, et- tä seksuaalisten väkivallantekojen estämiseksi ja niihin vastaamiseksi vaadittavat tehokkaat toimet voi- vat merkittävästi myötävaikuttaa kansainvälisen rauhan ja turvalli- suuden säilyttämiseen; ja *ilmaisee valmiutensa* turvallisuusneuvoston asialistalla olevia tilanteita ajatel- len ryhtyä tarpeellisiin toimiin laa- jan tai järjestelmällisen seksuaali- sen väkivallan torjumiseksi aseel- listen konfliktien yhteydessä;

2 *Toistaa* vaatimuksensa siitä, et- tä kaikki aseellisten konfliktien osapuolet lopettavat välittömästi kaikki seksuaaliset väkivallanteot;

3 *Kannustaa* pääsihteerää sisällyt- tämään päätöslauselmien 1820 (2008) ja 1888 (2009) mukaises- ti laadittuihin vuosiraportteihin- sa yksityiskohtaiset tiedot aseellis- ten konfliktien osapuolista, joiden voidaan epäillä syyllistyneen rais- kauksiin tai muunlaisen seksuaali- sen väkivallan käyttöön tai ole- van siitä vastuussa, sekä liittämään vuosiraporttien oheen luettelon osapuolista, joiden voidaan epäillä syyllistyneen raiskauksiin ja mui- hin seksuaalisiin väkivallan muo- toihin tai olevan niistä vastuussa turvallisuusneuvoston asialistalla olevissa aseellisissa konflikteissa; *ilmaisee* aikomuksensa käyttää tätä

luetteloa YK:n yksityiskohtaisemman yhteydenpidon pohjana kyseisten osapuolten kanssa, mukaan lukien tarvittaessa asiaan liittyvien pakotekomiteoiden menettelytapojen mukaiset toimet;

4 Pyytää pääsihteeriä tämän päätöslauseelman mukaisesti ja sen erityisaihepiiri huomioon ottaen soveltamaan luettelointi- ja luettelosta poistamiskriteerejä osapuoliin, jotka on lueteltu pääsihteerin seksuaalista väkivaltaa aseellisissa konflikteissa koskevassa vuosiraportissa yhteneväisellä tavalla raportin A/64/742-S/2010/181 kohdian 175, 176, 178 ja 180 kanssa;

5 Vetoaa aseellisten konfliktien osapuoliin, että ne tekisivät ja panisivat täytäntöön erityisiä ja aikasidonnaisia seksuaalisen väkivallan estämiseen tähtäviä sitoumuksia, joihin tulisi sisältyä muun muassa seksuaalisen väkivallan kieltävien selkeiden käskyjen antaminen kautta kommentoijien sekä seksuaalisen väkivallan kieltäminen toimintaohjeissa, sotilaille tarkoitetuissa käsikirjoissa tai vastaavissa; ja vetoaa edelleen kyseisiin osapuoliin, jotta ne tekisivät ja painisivat täytäntöön erityisiä sitoumuksia väitettyjen väärinkäytösten selvittämiseksi ajallaan, jotta syylliset voidaan saattaa vastuuseen;

6 Pyytää pääsihteeriä seuraamaan ja valvomaan, että turvallisuusneuvoston asialistalla olevien aseellisten konfliktien osapuolet noudattavat näitä raikauksiin ja muuhun seksuaaliseen väkivaltaan liittyviä sitoumuksia, ja pitämään neuvoston säännöllisesti ajan tasalla asiaan liittyvien raporttien ja selontekojen avulla;

7 Toistaa aikovansa aseellisiin konflikteihin liittyviä kohdistettuja sanktioita hyväksyessään tai uusiessaan harkita raikauksen tai muiden seksuaalisen väkivallan muotojen tunnusmerkistön sisällyttämistä sovellettaviin normeihin tarpeen mukaan; ja vetoaa rauhanturvaoperaatioihin ja muihin asianomaisiin YK:n operaatioihin ja toimielimiin sekä erityisesti Lapset aseellisissa konflikteissa -työryhmään, lasten asemaan aseellisissa konflikteissa perehtyneeseen pääsihteerin erityisedustajaan ja konfliktitilanteissa ilmenevään seksuaaliseen väkivaltaan perehtyneeseen pääsihteerin erityisedustajaan, jotta nämä vaihtaisivat kaikenlaisista seksuaalista väkivaltaa koskevia tietoja YK:n turvallisuusneuvoston pakotekomiteoiden kanssa, mukaan lukien turvallisuusneuvoston pakotekomiteoiden seuranta- ja asian tuntijaryhmien kanssa;

8 Pyytää pääsihteeriä laatimaan konflikteihin liittyvän seksuaalisen väkivallan, mukaan lukien aseellisten konfliktien yhteydessä sekä konfliktien jälkeen ja muissa oleellisissa tilanteissa, raiskausten varalta päätöslauselman 1888 (2009) täytäntöönpanon kannalta asianmukaisia seuranta-, analysointi- ja raportointijärjestelmiä, joilla voidaan varmistaa yhdenmukainen ja koordinoitu lähestymistapa kenttätasolla, tarpeen mukaan ja kunkin maan erityistilanne huomioon ottaen, ja *kannustaa* pääsihteeriä toimimaan yhteistyössä YK:n toimijoiden, kansallisten instituutioiden, kansalaisyhteiskunnan toimijoiden, terveydenhoitoalan palveluntarjoajien ja naisryhmien kanssa, jotta raiskausten ja muiden seksuaalisen väkivallan muotojen esiintymistä, trendejä ja ilmenemistapoja koskevia tietoja voidaan kerätä ja analysoida sekä esittää neuvoston avuksi tarvittavia toimenpiteitä, kuten kohdistettuja ja porrastettuja toimia, kunnioittaen kuitenkin täysin lapsia ja aseellisia konflikteja koskevan turvallisuusneuvoston päätöslauselman 1612 (2005) ja 1882 (2009) mukaisesti perustetun seuranta- ja raportointimekanismin koskemattomuutta ja erityisluonnetta;

9 Pyytää pääsihteeriä edelleen varmistamaan, että lasten ase-

man parantamiseen aseellisissa konflikteissa erikoistuneen pääsihteerin erityisedustajan sekä seksuaaliseen väkivaltaan ja konflikteihin erikoistuneen pääsihteerin erityisedustajan pyrkimysten välillä vallitsee täydellinen läpinäkyvyys, yhteistyö ja koordinointi;

10 *Tervehtii ilolla* sukupuolinäkökulmiin erikoistuneiden neuvonantajien työtä; odottaa innolla useampien naisväestön suojaamiseen perehtyneiden neuvonantajien nimitystä rauhanturvaoperaatioihin päätöslauselman 1888 (2009) mukaisesti; tiedostaa heidän potentiaalisen panoksensa tämän päätöslauselman 8 lausekkeen mukaisesti perustettavien seuranta-, analysointi- ja raportointijärjestelyjen puitteissa;

11 *Tervehtii ilolla* pääsihteerin rauhanturvaajille laatimia skenaariopohjaisia koulutusmateriaaleja seksuaalisen väkivallan ehkäisemiseksi ja *kannustaa* jäsenvaltioita käyttämään niitä viitemateriaalina YK:n rauhanturvaoperaatioiden valmistelussa ja toteuttamisessa;

12 *Korostaa*, että mandaatin toteuttamiseksi operaatioiden on pidettävä tehokkaasti yhteyttä paikallisiin yhteisöihin; ja kannustaa pääsihteeriä parantamaan operaatioiden kykyä tähän;

13 *Ilmaisee aikomuksensa* ottaa seksuaalisen väkivallan asianmukaisesti huomioon mandaatteja myönnettäessä tai uusittaessa sekä pyytää pääsihteeriä sisällyttämään teknisiin arviointitehtäviin tarvittaessa sukupuolilyksymysten asiantuntemusta;

14 *Kannustaa* YK:n seksuaalisen väkivallan vastaisen aloitteen² toteuttajia sekä muita YK:n toimielimiä edelleen tukemaan pääsihteerin edellä mainitun erityisedustajan ponnisteluja konfliktitilanteissa ilmenevän seksuaalisen väkivallan ehkäisemiseksi sekä kehittämään yhteistyötä ja tiedonvaihtoa kaikkien asiaankuuluvien sidosryhmien kanssa koordinoitun vahvistamiseksi, päämajan ja valtiotason toimien päällekkäisyyden välttämiseksi sekä koko järjestelmän toiminnan tehostamiseksi;

15 *Kannustaa* jäsenvaltioita nimittämään aiempaa enemmän naisia YK:n rauhaturvaoperaatioihin osallistuvaan sotilas- ja poliisihenkilöstönsä ja antamaan kaikelle sotilas- ja poliisihenkilöstölle tehtävien edellyttämää riittävä koulutusta muun muassa seksuaalisen ja sukupuoleen perustuvan väkivallan torjumisesta;

16 *Pyytää* pääsihteeriä edelleen vahvistamaan pyrkimyksiä

nollatoleranssiperiaatteen toteuttamiseksi YK:n rauhanturva- ja humanitaarisen henkilöstön seksuaalisen hyväksikäytön ja väärinkäytösten suhteen, ja *pyytää edelleen* pääsihteeriä jatkamaan opastuksen antamista, jotta sotilas- ja poliisihenkilöstölle voidaan lähtö- ja perehdyttämiskoulutuksessa antaa tarpeellinen ohjeistus seksuaaliseen väkivaltaan puuttumiseksi, sekä avustamaan operaatioita tilannekohtaisten menettelytapojen kehittämisessä seksuaaliseen väkivaltaan puuttumiseksi kenttätasolla, sekä huolehtimaan siitä, että sotilas- ja poliisihenkilöstöä lähettävät maat saavat tarvittavan teknisen tuen, jotta joukoille voidaan lähtö- ja perehdyttämiskoulutuksessa antaa tarpeellinen ohjeistus seksuaalisen väkivaltaan puuttumiseksi;

17 *Kutsuu* konfliktitilanteissa ilmenevään seksuaaliseen väkivaltaan erikoistunutta erityisedustajaa jatkamaan seksuaalista väkivaltaa koskevien selontekojen toimittamista päätöslauselman 1888 (2009) mukaisesti;

18 *Pyytää* pääsihteeriä edelleen toimittamaan turvallisuusneuvostolle vuosiraportteja päätöslauselmien 1820 (2008) ja 1888 (2009) toimeenpanosta sekä toimittamaan joulukuuhun 2011 men-

² United Nations Action Against Sexual Violence in Conflict

nessä seuraavan raporttinsa päätöslauselmien 1820 (2008) ja 1888 (2009) sekä tämän päätöslauselman toimeenpanosta ja esittämään näissä raporteissa muun muassa seuraavat tiedot:

(a) tietojen oikea-aikaista ja eettisesti hyväksyttävää keräämistä koskeva yksityiskohtainen koordinointi- ja strategiasuunnitelma;

(b) tiedot kohdassa 8 mainittujen seuranta-, analysointi- ja raportointijärjestelyjen toteuttamisen etenemisestä;

(c) yksityiskohtaiset tiedot aseellisten konfliktien osapuolista, joiden voidaan epäillä syyllistyneen raiskauksiin tai muunlaisen seksuaalisen väkivallan käyttöön tai olevan siitä vastuussa, sekä liitteinä luettelo osapuolista, joiden voidaan epäillä syyllistyneen raiskauksiin ja muihin seksuaalisiin väkivallan muotoihin tai olevan niistä vastuussa turvallisuusneuvoston asialistalla olevissa aseellisissa konflikteissa;

(d) ajantasaiset tiedot YK:n rauhanturvaoperaatioiden seksuaalista väkivaltaa koskevilla painopistealueilla saavutetusta edistyksestä yhteistyössä paikallisen koordinaattorin/humanitaaristen asioiden koordinaattorin, YK:n maaryhmän ja soveltuvien osien lapsiin ja aseellisiin konflikteihin erikoistuneen pääsihteerin erityisedustajan sekä konfliktitilanteissa ilmenevään

seksuaaliseen väkivaltaan erikoistuneen pääsihteerin erityisedustajan ja/tai asiantuntijatyöryhmän kanssa seksuaaliseen väkivaltaan puuttumiseksi;

19 Päättää seurata aktiivisesti asian kehittymistä.

Päätöslauselma 2106 (2013)

Hyväksytty YK:n turvallisuusneuvoston 6984. kokouksessa 24. kesäkuuta 2013

Turvallisuusneuvosto

vahvistaa uudelleen sitoumuksensa jatkaa päätöslauselmien 1265 (1999), 1296 (2000), 1325 (2000), 1612 (2005), 1674 (2006), 1738 (2006), 1820 (2008), 1882 (2009), 1888 (2009), 1889 (2009), 1894 (2009), 1960 (2010), 1998 (2011) ja 2068 (2012) sekä neuvoston puheenjohtajan kaikkien asiaan liittyvien lausuntojen täysimittaista toimeenpanoa toisiaan lujittavalla tavalla;

kiittää pääsihteerin 12. marraskuuta 2013 julkaisemaa raporttia (S/2010/604) ja ottaa huomioon siinä esitetyn analyysin ja asiaan liittyvät suositukset mutta ilmaisee samalla vakavan huolensa siitä hitaudesta, jolla aseellisten konfliktien ja niiden jälkitilanteiden yhteydessä esiintyvän seksuaalisen väkivallan torjumista koskevan päätöslauselman 1960 (2010) eräiden tärkeiden kohtien toimeenpano on edistynyt ja toteaa, että seksuaalista väkivaltaa esiintyy aseel-

Tärkeimmät toimenpiteet

Päätöslauselma 2106 (2013)

- Jäsenvaltioiden vastuu rankaisemattomuuden lopettamiseksi: syyllisten vastuuseen asettaminen, seksuaalisen väkivallan muotojen sisällyttäminen rikoslakiin, tehokas tutkinta ja dokumentointi syytteenespanon ja eloonjääneiden oikeussuojan takaamiseksi (TK 2)
- Seuranta-, analyysi- ja raportointijärjestelyjen toteuttaminen tiedon lisäämiseksi seksuaalisen väkivallan käytöstä aseellisissa konflikteissa (TK 6)
- Naisten suojeleasantuntijoiden ja tasa-arvoneuvonantajien määrää, roolia ja oikea-aikaista rekrytointia koskevat suositukset (TK 7, 8)
- Kohdistetut pakotteet seksuaalisen väkivallan harjoittajille ja käyttöä johtaville (TK 13)
- Tuki terveyspalveluiden ja pitkäaikaisen avun tarjoamiselle HIV/AIDS-kysymyksissä (TK 20)

TK=toimenpidekappale

lisissa konflikteissa joka puolella maailmaa aivan kuten pääsihteerin raportissa todetaan,

ottaa huomioon G8-maiden ulkoministerien 11. huhtikuuta 2013 Lontoossa antaman julkilausuman, joka koskee seksuaalisen väkivallan torjumista konflikteissa, sekä siinä esitetyt tätä koskevat sitoumukset,

toteaa, että seksuaalisiin väkivallantekoihin syyllistyneiden johdonmukainen ja tehokas syytteenpano sekä kansallinen omistajuus ja vastuunotto aseellisten konfliktien yhteydessä esiintyvän seksuaalisen väkivallan perussyitä selvitettyä ovat keskeisessä asemassa ponnisteluissa, joilla pyritään ehkäisemään ja torjumaan seksuaalista väkivaltaa aseellisten konfliktien yhteydessä, sekä silloin, kun pyritään murtamaan myyttejä, joiden mukaan aseellisten konfliktien yhteydessä esiintyvä seksuaalinen väkivalta on kulttuurisidon nainen ilmiö tai sodan väistämätön seuraus tai vain vähäpätöinen rikos,

korostaa, että naisten poliittinen, yhteiskunnallinen ja taloudellinen voimaannuttaminen, sukupuolten välinen tasa-arvo ja miesten ja poikien aktivoiminen naisiin kohdistuvan seksuaalisen väkivallan kitkemiseen tähtäävissä ponnisteluissa ovat keskeinen osa seksuaalisen väkivallan vähentämistä aseellisissa konflikteissa ja niiden

jälkkitilanteissa sekä *korostaa* päätöslauselman 1325 (2000) täysimittaisen toimeenpanon tärkeyttä ja ottaa huomioon parhaillaan käynnissä olevat ponnistelut päätöslauselman 1325 (2000) toteutumista mittaavien indikaattoreiden luomiseksi, sekä myöhemmin vahvistetut naisia, rauhaa ja turvallisuutta koskevat päätöslauselmat ja antaa tunnustusta UN-Women -järjestön työlle tällä osa-alueella,

ilmaisee huolensa siitä, että aseellisten konfliktien ja niiden jälkkitilanteiden yhteydessä esiintyvä seksuaalinen väkivalta kohdistuu suhteettomasti naisiin ja tyttöihin sekä muihin erityisen heikossa asemassa oleviin tai tarkoitushakuisesti valittuihin ryhmiin samalla, kun se vaikuttaa myös miehiin ja poikiin sekä muihin välillisesti traumatisoituneisiin henkilöihin näiden joutuessa pakotettuna todistamaan perheenjäseniin kohdistuvaa seksuaalista väkivaltaa; ja *korostaa*, että tällaisissa tilanteissa tehdyt seksuaaliset väkivallanteot eivät ainoastaan estä naisia täysipainoisesti antamasta omaa keskeisen tärkeää yhteiskunnallista panostaan vaan myös vaikeuttavat pysyvän rauhan ja turvallisuuden luomista ja kestävää kehitystä,

toteaa, että kansainvälisen oikeuden mukaisesti valtioilla on ensisijainen vastuu kaikkien alueellaan olevien ja oikeudenkäyttön-

sä alaisuuteen kuuluvien ihmisten ihmisoikeuksien kunnioittamisesta ja turvaamisesta; ja vahvistaa jälleen, että aseellisten konfliktien osapuolet ovat ensisijaisesti vastuussa siviiliväestön suojelemisesta,

vahvistaa jälleen peruskirjan mukaisesti kunnioittavansa kaikkien valtioiden suvereniteettia, alueellista koskemattomuutta ja itsenäisyyttä,

palauttaa mieliin, että tietyt seksuaalista väkivaltaa koskevat rikokset on otettu kansainvälisen rikostuomioistuimen Rooman perussääntöön sekä kansainvälisten ad hoc -rikostuomioistuinten perussääntöihin,

ottaa huomioon asekauppasopimuksen määräykset, joissa todetaan, että viejinä toimivien sopimusvaltioiden on otettava huomioon se riski, että sopimuksen tarkoittamia tavanomaisia aseita tai tarvikkeita voidaan käyttää vakavien sukupuoliperusteisten tai naisiin ja lapsiin kohdistuvien vakavien väkivallantekojen tekemiseen tai niiden mahdollistamiseen,

palauttaa mieliin, että kansainvälinen humanitaarinen oikeus kieltää raiskaukset ja muut seksuaalisen väkivallan muodot,

palauttaa mieliin ihmisoikeuksiin liittyvää huolellisuusperiaatetta (due diligence) koskevan Yhdistyneiden kansakuntien linja-

uksen, joka koskee YK:n antamaa tukea järjestön ulkopuolisille turvallisuusjoukoille¹, ja joka on tarkoitettu välineeksi, jonka avulla edistetään kansainvälisen humanitaarisen oikeuden, ihmisoikeuksien ja pakolaisten oikeuksien toteutumista sekä myös puuttumista seksuaaliseen väkivaltaan aseellisten konfliktien ja niiden jälkitilanteiden yhteydessä,

ottaa huomioon pääsihteerin raportin ja painottaa, että tällä päätöslauselmalla ei pyritä esittämään mitään oikeudellista määritelmää siitä, ovatko pääsihteerin raportissa käsitellyt tilanteet Geneven sopimusten ja niiden lisäpöytäkirjojen tarkoittamia aseellisia konflikteja eikä siinä oteta kantaa ei-valtiollisten osapuolten oikeudelliseen asemaan näissä tilanteissa,

1 vahvistaa jälleen, että sodassa taktisena keinona käytetty tai hyväksytty, siviiliväestöön tahallisesti kohdistettu tai osana laajaa tai järjestelmällistä hyökkäystä käytetty seksuaalinen väkivalta voi merkittävästi kärjistää aseellisia konflikteja ja vaikeuttaa kansainvälisen rauhan ja turvallisuuden palauttamista; korostaa tältä osin, että seksuaalisten väkivallantekojen estämiseksi ja niihin vastaamiseksi vaadittavat tehokkaat toimet voivat merkittävästi myötävaikuttaa kansainvälisen rauhan ja turvallisuus-

¹ Human Rights Due Diligence Policy on United Nations Support to non-United Nations Security Forces

den säilyttämiseen; ja *korostaa* naisten panoksen oleellista tärkeyttä kaikissa seksuaalisen väkivallan torjumiseen ja väkivallalta suojelemiseen tähtäävissä toimissa,

2 *toteaa*, että seksuaalinen väkivalta voi olla rikos ihmisyyttä vastaan tai kansanmurhaan liittyvä teko; ja palauttaa mieliin, että raiskaukset ja muu aseellisten konfliktien yhteydessä tehty vakava seksuaalinen väkivalta ovat sotarikoksia; *kehottaa* jäsenvaltioita velvoitteitensa mukaisesti edelleen toimimaan rankaisemattomuutta vastaan tutkimalla tällaiset rikokset ja saattamalla syylliset vastuuseen oikeudenkäyttönsä piirissä; *rohkaisee* jäsenvaltioita sisällyttämään kaikki seksuaaliset väkivallanteot rikoslakiinsa syytteenpanon mahdollistamiseksi; *toteaa*, että aseellisten konfliktien yhteydessä esiintyvän seksuaalisen väkivallan tehokas tutkinta ja dokumentointi ovat ensisijaisen tärkeää rikosten tekijöiden saattamiseksi oikeuteen ja eloonjääneiden oikeussuojan taakamiseksi;

3 *toteaa*, että kansainvälisen rikostuomioistuimen, ad hoc-tuomioistuinten ja sekatuomioistuinten (mixed tribunals) sekä kansallisten tuomioistuinten erityisosastojen tehostunut työ on edistänyt rankaisemattomuuden

torjuntaa naisiin ja lapsiin kohdistuvien ja kansainvälistä yhteisöä huolestuttavien vakavimpien rikosten osalta; *ilmaisee jälleen* tahtonsa jatkaa voimaperäisiä ponnistelujaan rankaisemattomuuden lopettamiseksi ja vastuun toteuttamiseksi asianmukaisin keinoin;

4 *kiinnittää huomiota* siihen, että aseellisissa konflikteissa ja niiden jälkitilanteissa on erittäin tärkeää siirtymäajan oikeuden soveltamisen yhteydessä noudattaa kokonaisvaltaista lähestymistapaa niin, että se kattaa kaikki oikeudelliset ja ei-oikeudelliset toimenpiteet soveltuvin osin;

5 *toteaa*, että sen omassa toiminnassa tarvitaan aiempaa järjestelmällisempää aseellisten konfliktien ja niiden jälkitilanteiden yhteydessä esiintyvän seksuaalisen väkivallan ja muiden naisia, rauhaa ja turvallisuutta koskevien sitoumusten seurantaa ja huomioimista, ja ilmaisee tältä osin tahtonsa soveltuvin osin hyödyntää kaikkia käytettävissä olevia keinoja varmistaa, että naiset pääsevät osallistumaan sovitteluun, konfliktista toipumiseen ja rauhanrakentamiseen kaikilla osa-alueilla ja että aseellisten konfliktien yhteydessä esiintyvään seksuaalisen väkivaltaan puututaan muun muassa silloin, kun myönnetään ja arvioi-

daan rauhanturvaamis- ja poliittisia mandaatteja, annetaan julkisia lausuntoja, vierailtaan konfliktialueilla, perehdytään vallitsevaan tilanteeseen paikan päällä, perustetaan kansainvälisiä tutkimuskomissioita, käydään neuvotteluja paikallisten elinten kanssa ja tehdään yhteistyötä turvallisuusneuvoston eri pakotekomiteoiden kanssa;

6 *toteaa*, että väkivallan ehkäisemisen ja siihen puuttumisen tueksi tarvitaan entistä ajanmukaisempaa, objektiivisempaa, täsmällisempää ja luotettavampaa tietoa ja pyytää pääsihteeriä ja Yhdistyneiden kansakuntien asianomaisia toimielimiä vauhdittamaan konflikteihin liittyvän seksuaalisen väkivallan, kuten aseellisten konfliktien ja niiden jälkitilanteiden yhteydessä tehtyjen raiskausten ja muiden päätöslauselman 1888 (2009) toimeenpanon edellyttämien tilanteiden vaatimien seuranta-, analyysi- ja raportointijärjestelyjen toteuttamista kunkin maan erityisolosuhteet huomioon ottaen;

7 *kehottaa* päätöslauselman 1888 mukaisesti lisäämään naisten suojeluneuvonantajien käyttöä turvallisuusneuvoston naisia, rauhaa ja turvallisuutta koskevien päätöslauselmien toteuttamisen edistämiseksi ja kehottaa pääsihteeriä huolehtimaan siitä, että Yhdistyneiden

kansakuntien jokaisen rauhanturvaamis- ja poliittisen mission yhteydessä järjestelmällisesti arvioidaan naisten suojeluneuvonantajien tarvittavaa määrää ja rooleja ja että näille annetaan tarvittava koulutus ja heidät asetetaan tehtäviinsä oikea-aikaisesti; ja *tunnustaa* Yhdistyneiden kansakuntien seksuaalisen väkivallan vastaisen aloitteen² tärkeän roolin ponnisteluissa, joilla pyritään edistämään rauhaturvaajien sekä humanitaarisen, ihmisoi-keus-, politiikka- ja turvallisuusalan toimijoiden koordinoitua toimintaa ja korostaa tarvetta koordinoitua, tietojenvaihdon, analyysin, toimintasuunnittelun ja toteutuksen tehostamiseen kaikilla näillä osaluilla;

8 *pane* merkille sukupuolinäkökulmiin erikoistuneiden neuvonantajien tärkeän roolin ponnisteluissa, joilla pyritään tasa-arvokysymysten valtavirtaistamiseen politiikan valmistelussa, suunnittelutyössä ja toteutuksessa kaikkien operaatioon osallistuvien toimesta; kehottaa pääsihteeriä edelleen käyttämään näitä arvoneuvonantajia Yhdistyneiden kansakuntien asiaankuuluviissa rauhanturvaamis-, poliittisissa ja humanitaarisissa operaatioissa ja huolehtimaan kaiken asianomaisen rauhanturvaamis- ja siviilihenkilöstön laaja-alaisesta tasa-arvokoulutuksesta;

² UN Action against Sexual Violence in Conflict

9 antaa tunnustusta Yhdistyneiden kansakuntien elinten ponnisteluille, joilla varmistetaan, että Yhdistyneiden kansakuntien tutkimuskomissiolla on konflikteissa ja niiden jälkitilanteissa tarvittaessa käytössään seksuaali- tai sukupuolisidonnaisiin rikoksiin liittyvää asiantuntemusta näiden rikosten täsmälliseen kirjaamiseen ja rohkaisee jäsenvaltioita tukemaan näitä ponnisteluja;

10 toistaa vaatimuksensa, että aseellisen konfliktin osapuolet välittömästi lopettavat kaikki seksuaaliset väkivallanteot ja kehottaa näitä osapuolia tekemään ja panemaan täytäntöön erityisiä ja määräaikaikoihin sidottuja seksuaalisen väkivallan estämiseen tähtäviä sitoumuksia, joihin tulisi sisältyä muun muassa seksuaalisen väkivallan kieltävien selkeiden käskyjen antaminen kautta komentoketjujen sekä seksuaalisen väkivallan kieltäminen toimintaohjeissa, so-tilaille tarkoitetuissa käsikirjoissa tai vastaavissa ja tekemään ja panemaan täytäntöön erityisiä sitoumuksia väitettyjen väärinkäytösten selvittämiseksi ajallaan, jotta syylliset voidaan saattaa edesvastuuseen; ja edelleen kehottaa asianomaisia osapuolia näiden sitoumusten puitteissa tekemään yhteistyötä Yhdistyneiden kansakuntien operaatioiden henkilöstön

kanssa, ja kehottaa osapuolia tarvittavin osin nimittämään korkean tason edustajia vastaamaan näiden sitoumusten toteuttamisesta;

11 korostaa naisten, kansalaisyhteiskunnan, naisjärjestöjen sekä yhteisöjen virallisten ja epävirallisten johtohenkilöiden tärkeää roolia näiden käyttäessä vaikutusvaltaansa saadakseen aseellisten konfliktin osapuolet puuttamaan seksuaaliseen väkivaltaan;

12 korostaa jälleen seksuaaliseen väkivaltaan puuttumisen tärkeyttä aseellisissa konflikteissa rauhanvälitysponnistelujen, tulitaukojen ja rauhansopimusten yhteydessä; pyytää pääsihteeriä, jäsenvaltioita ja alueellisia järjestöjä huolehtimaan siitä, että välittäjät ja lähettiläät voivat puuttua seksuaalisen väkivallan kysymyksiin silloin, kun tällaista väkivaltaa käytetään sodankäynnin välineenä tai taktiikkana tai osana laajamittaista tai järjestelmällistä siviiliväestöön kohdistuvaa hyökkäystä, ja että he voivat toimia yhteistyössä muun muassa naisjärjestöjen ja seksuaalisen väkivallan uhrien kanssa, sekä varmistaa, että nämä kysymykset otetaan huomioon rauhansopimuksen määräyksissä myös siltä osin kuin ne koskevat turvallisuusjärjestelyjä ja siirtymäajan oikeusmekanismeja; kehottaa sisällyttää

mään seksuaalisen väkivallan tulitaukoa ja sen valvontaa koskevissa määräyksissä kielletyksi teoksi; ja korostaa, että yleistä armahdusta ei konfliktien ratkaisuprosesseissa pidä ulottaa seksuaalisiin väkivalta-rikoksiin;

13 kehottaa nykyisiä pakotekomiteita toimivaltansa puitteissa ja päätöslauselman 1960 (2010) mukaisesti asettamaan kohdistettuja pakotteita henkilöille, jotka tekevät seksuaalista väkivaltaa tai ohjaavat sen käyttöä konfliktitilanteissa; ja toistaa aikomuksensa harkita raiskauksen ja muiden vakavien seksuaalisen väkivallan muotojen tunnusmerkistön luomista, kun päätetään pakotteiden asettamisesta tai uusimisesta aseellisten konfliktien yhteydessä;

14 antaa tunnustusta Yhdistyneiden kansakuntien rauhanturvajoukoille näiden tärkeätä panoksesta seksuaalisen väkivallan ehkäisemisessä ja vaatii tältä osin, että rauhanturvajoukkoja ja poliisivoimia YK:n käyttöön asettavat maat sisällyttävät tehtävää edeltävään ja tehtävänäikaiseen koulutukseensa myös seksuaalista ja sukupuoleen perustuvaan väkivaltaa koskevan osion, jossa otetaan myös huomioon lasten erityistarpeet; ja edelleen rohkaisee rauhanturvajoukkoja ja poliisivoimia YK:n käyttöön

asettavia maita lisäämään rauhanturvaamisoperaatioihin värvättävien ja niissä käytettävien naisten määrää;

15 pyytää pääsihteeriä edelleen vahvistamaan pyrkimyksiä nollatoleranssin toteuttamiseksi Yhdistyneiden kansakuntien rauhanturvaamis- ja humanitaarisen henkilöstön harjoittaman seksuaalisen hyväksikäytön ja väärinkäytösten suhteen ja kehottaa jäsenvaltioita huolehtimaan siitä, että täysimääräinen vastuu ja myös syytteenpano toteutuu silloin, kun niiden kansalaiset syyllistyvät edellä kuvattuun käytökseen;

16 pyytää pääsihteeriä ja Yhdistyneiden kansakuntien asianosaisia toimielimiä avustamaan kansallisia viranomaisia, huomioiden myös naisten osallistumisen, puuttumaan seksuaaliseen väkivallan kysymyksiin erityisesti siltä osin kuin kyseessä on:

(a) aseistariisuminen, demobilisointi ja takaisin yhteiskuntaan integrointi muun muassa perustamalla tukikohtiin naisille ja lapsille sekä tukikohtien lähistöllä ja paluuyhteisöissä asuville siviileille suojelumekanismeja ja tarjoamalla aseellisiin ryhmiin kuuluneille naisille ja lapsille sekä entisille taistelijoille kriisi- ja integrointitukea;

(b) turvallisuussektorin uudistamisprosessit ja järjestelyt muuan muassa tarjoamalla turvallisuushenkilöstölle riittävää koulutusta, lisäämällä naisten osuutta turvallisuussektorilla ja tekemällä tehokkaita taustaselvityksiä seksuaalisiin väkivallantekoihin syyllistyneiden tai niistä vastuussa olevien henkilöiden karsimiseksi turvallisuusosalta;

(c) oikeussektorin uudistushankkeet, kuten seksuaalisen väkivallan ehkäisemiseen tähtäävät lainsäädännölliset ja poliittiset uudistukset; oikeus- ja turvallisuussektorin henkilöstön koulutus seksuaaliseen ja sukupuolen perusteella tapahtuvaan väkivaltaan liittyvissä kysymyksissä; ja oikeudenkäynnit, joissa otetaan erityisesti huomioon todistajien ja aseellisten konfliktien yhteydessä ja niiden jälkitilanteissa seksuaalisen väkivallan uhriksi joutuneiden ja heidän perheenjäsentensä erityinen suojelutarve;

17 *toteaa*, että aseellisiin ryhmiin ja sotavoimiin väkivalloin siepatut naiset sekä myös lapset ovat erityisen alttiina seksuaaliselle väkivallalle aseellisissa konflikteissa ja niiden jälkeisissä oloissa ja *vaatii*, että aseellisten konfliktien osapuolet viipymättä kartoittavat tällaiset henkilöt ja vapauttavat heidät tehtävistään;

18 *rohkaisee* asianosia jäsenvaltioita soveltuvin osin hyödyntämään päätöslauselman 1888 (2009) nojalla perustetun Yhdistyneiden kansakuntien asiantuntijaryhmän osaamista ja siten vahvistamaan oikeusvaltioperiaatetta ja parantamaan siviili- ja sotilasoikeusjärjestelmien valmiuksia puuttua aseellisten konflikteissa ja niiden jälkeisissä oloissa esiintyvään seksuaaliseen väkivaltaan osana laaja-alaisia ponnisteluja, joilla pyritään luomaan institutionaalisia rakenteita rankaisemattomuuden lopettamiseksi;

19 *toteaa*, että seksuaalisen väkivallan uhreille on tarjottava oikea-aikaista apua, kehottaa Yhdistyneiden kansakuntien elimiä tarjoamaan seksuaalisen väkivallan uhreille syrjimättömiä ja kattavia terveyspalveluja sekä psykososiaalista, oikeudellista ja toimeentuloa edistävää tukea vammaisten erityistarpeet huomioon ottaen; *edellyttää* tukea kansallisille instituutioille ja paikallisyhteisöjen verkostoille seksuaalisen väkivallan uhreille tarjottavien, edellä mainittujen palvelujen vaatimien voimavarojen ja valmiuksien vahvistamiseksi; *rohkaisee* jäsenvaltioita ja lahjoittajia tukemaan kansallisia ja kansainvälisiä, seksuaalisen väkivallan uhrien auttamiseksi tarkoitettuja ohjelmia, ku-

ten Rooman perussäännön nojalla perustettua uhrien tukirahastoa³ ja sen toimeenpanevia kumppaneita; ja *pyytää* Yhdistyneiden kansakuntien asianomaisia toimielimiä lisäämään resursseja sukupuolen perusteella tapahtuvaan väkivallan torjuntaan ja tähän liittyvien palveluiden koordinointiin;

20 *toteaa*, että aseellisissa konflikteissa ja niiden jälkeisissä oloissa tehdyn seksuaalisen väkivallan ja HIV-infektioiden välinen yhteys sekä naisiin ja tyttöihin kohdistuva HIV-tartuntojen ja AIDSin aiheuttama suhteeton taakka on vaikea este ja haaste sukupuolten välisen tasa-arvon toteutumiseksi; ja *kehottaa* Yhdistyneiden kansakuntien elimiä, jäsenvaltioita ja lahjoittajia kehittämään ja vahvistamaan kansallisten terveystalvelujen ja paikallisten siviiliyhteisöjen verkostojen valmiuksia tarjota pitkäaikaista apua aseellisten konfliktien tai niiden jälkeisten olojen yhteydessä HIV-tartunnan saaneille ja AIDSiin sairastuneille naisille ja tytöille;

21 *tähdentää* kansalaisjärjestöjen ja naisjärjestöjen ja -verkostojen tärkeää roolia yhteisöissä ihmisten suojelemisessa aseellisten konfliktien tai niiden jälkeisten olojen yhteydessä tehdyiltä seksuaaliselta väkivallalta sekä oikeuden ja

korvausten saamisessa rikosten uhreille;

22 *pyytää* pääsihteeriä edelleen toimittamaan turvallisuusneuvostolle vuosiraportteja naisia, rauhaa ja turvallisuutta koskevien päätöslauselemien toimeenpanosta sekä luovuttamaan seuraavan raporttinsa vuoden 2014 maaliskuuhun mennessä;

23 *päättää* seurata aktiivisesti asian kehittymistä.

³ Trust Fund for Victims

Päätöslauselma 2122 (2013)

Hyväksytty YK:n turvallisuusneuvoston 7044. kokouksessa 18. lokakuuta 2013

Turvallisuusneuvosto

vahvistaa uudelleen sitoumuksensa jatkaa päätöslauselmien 325 (2000), 1820 (2008), 1888 (2009), 1889 (2009), 1960 (2010) ja 2106 (2013) sekä neuvoston puheenjohtajan kaikkien asiaan liittyvien lausuntojen täysimittaista toimeenpanoa toisiaan lujittavalla tavalla,

palauttaa mieliin Pekingin julistuksen ja toimintaohjelman sekä kaikkinaisen naisten syrjinnän poistamista koskevan yleissopimuksen ja sen lisäpöytäkirjan sopimusvaltioiden velvoitteet ja kehottaa muitakin valtioita harkitsemaan sopimusten ratifiointia tai liittymistä niihin,

pitää mielessään Yhdistyneiden kansakuntien peruskirjan tavoitteet ja periaatteet ja turvallisuusneuvoston peruskirjan mukaisen vastuun kansainvälisen rauhan ja turvallisuuden pääasiallisena ylläpitäjänä ja ottaa huomioon, että tämän päätöslauselman olennaisin tarkoitus on naisia, rauhaa ja turvallisuutta koskevan asiakokonaisuuden toimeenpano,

toteaa jälleen, että naisten ja tyttöjen voimaannuttaminen ja suku-

Tärkeimmät toimenpiteet

Päätöslauselma 2122 (2013)

- Tiedon ja sen analysoinnin kehittäminen, uudet raportointivelvoitteet ja yhteydenpito (UN Women, pääsihteerin erityisedustaja, turvallisuusneuvosto, YK:n pääsihteeristön rauhanturvatoiminnan osasto (DPKO), YK:n pääsihteeristön poliittinen osasto), operaatioiden kehittäminen (TK 2, 3, 4, 5, 6)
- Naisten osallistumisen ja sukupuolinäkökulman huomioiminen: säännölliset keskustelut naisjärjestöjen kanssa, kohdennettu rahoitus, sukupuolinäkökulman huomioiminen, tasa-arvoasiantuntijuuden hyödyntäminen (TK 7, 11)
- Poliittinen dimensio (poliittisten ja sosiaalisten järjestelyiden sukupuolittuneiden vaikutusten huomioiminen): vaaleihin valmistautuminen, aseistariisunta, DDR-ohjelmat (aseidenriisunta, demobilisointi, kotouttaminen), turvallisuussektorin ja oikeusjärjestelmän uudistaminen, konfliktinjälkeinen jälleenrakennus (TK 8, 10)
- Rankaisemattomuuden lopettaminen, oikeudenloukkauksista saadut korvaukset (TK 12, 13)
- Korkean tason arviointiprosessi, turvallisuusneuvoston maakäynnit, pääsihteerin vuosiraportointi päätöslauselman 1325 toteutuksesta (TK 15, 16, 17, 18)

TK=toimenpidekappale

puolten välinen tasa-arvo ovat keskeisessä asemassa ponnisteluissa, joilla pyritään ylläpitämään rauhaa ja turvallisuutta maailmassa, ja korostaa, että edelleen jatkuvat hankaluudet päätöslauselman 1325 (2000) täysipainoisessa toimeenpanossa voidaan voittaa ainoastaan sitoutumalla tinkimättömästi naisten voimaannuttamisen, yhteiskunnallisen osallistumisen ja ihmisoikeuksien edistämiseen ja pyrkimällä keskitetyn johtajuuden, johdonmukaisen tiedottamisen ja toiminnan sekä tuen keinoin myötävaikuttamaan naisten osallistumiseen päätöksentekoon sen kaikilla tasoilla,

paneet tyydytyksellä merkille pääsihteerin 4. syyskuuta 2013 antaman raportin ja hyvien käytäntöjen syntymisen ja kehittymisen useilla osa-alueilla, kuten ennalta ehkäisyssä ja suojelussa, sekä sen kasvavan kiinnostuksen, jota politiikan ja toiminnan tasolla on osoitettu naisiin aseellisten konfliktien ja niiden jälkitilanteiden yhteydessä kohdistuvan väkivallan seurantaan ja torjuntaan ja syyllisten saattamiseen vastuuseen, mutta *ilmaisee syvän huolensa* niistä puutteista, joita naisiin, rauhaan ja turvallisuuden liittyvän asiakokonaisuuden toimeenpanossa edelleen ilmenee esimerkiksi seuraavilla osa-alueilla: suojeleminen ihmisoikeusloukkauksilta; naisten mahdollisuu-

det edetä johtaviin aseisiin; naisten tarpeita vastaavien resurssien tarjoaminen niin, että ne auttavat heitä käyttämään oikeuksiaan; sekä päätöslauselman 1325 (2000) ja muiden myöhempien naisten osallistumista ja suojelua edistämään tarkoitettujen päätöslauselmien toteuttamiseen osallistuvien toimijoiden toimintakyky ja tavoitteisiin sitoutuminen,

ilmaisee huolensa naisten korostuneesti suojattomasta asemasta aseellisissa konflikteissa ja niiden jälkeisissä oloissa erityisesti siltä osin kuin tämä liittyy pakkosiirtoihin, epätasa-arvoisiin kansalaisoikeuksiin, turvapaikkalainsäädännön sukupuoleen perustuvaan viinoutuneeseen soveltamiseen sekä esteisiin, joita usein kohdataan rekisteröinnin ja henkilötodistusten hankinnan yhteydessä;

ilmaisee syvän huolensa naisiin aseellisten konfliktien jälkitilanteissa kohdistuvista moninaisista uhkista ja ihmisoikeusloukkauksista, *toteaa*, että erityisen haavoittuvassa tai turvattomassa asemassa olevat naiset ja tytöt saatetaan nimenomaisesti valita uhreiksi tai heihin voi kohdistua tavallista suurempi uhka ja *toteaa* tältä osin, että enemmän on tehtävä sen varmistamiseksi, että kaikkiin naisten ihmisoikeuksien loukkauksiin sekä niiden naisiin ja lapsiin kohdistuviin erityisiin vaikutuksiin ja pak-

kosiirtoihin, sieppauksiin ja kansalaisyhteiskunnan infrastruktuurin tuhoamiseen voidaan tehokkaasti puuttua siirtymäajan oikeuden keinoin,

antaa tunnustusta jäsenvaltioiden ja Yhdistyneiden kansakuntien toimielinten ponnisteluille näiden pyrkiessä toimittamaan humanitaarista apua ja rahoitusta sekä lääketieteellisiä, oikeudellisia, psykososiaalisia ja elinkeinopalveluja aseellisten konfliktien ja niiden jälkitilanteiden uhreiksi joutuneille naisille ja *toteaa*, että tarvitaan ei-syrjiviä seksuaali- ja lisääntymisterveyspalveluita mukaan lukien raiskauksista seuranneisiin raiskauksiin liittyviä palveluja,

toistaa jälleen jyrkästi tuomitsevana kaikki siviileihin, mukaan lukien naisiin ja tyttöihin aseellisissa konflikteissa ja niiden jälkitilanteissa kohdistuvat ja/tai heihin suoranaisesti vaikuttavat kansainvälisen oikeuden loukkaukset, kuten raiskaukset ja muut sukupuolen perusteella tapahtuvat väkivallanteot, tappaminen ja silpominen, humanitaarisen avun perillemenon estäminen ja väestöryhmien pakkosiirrot,

toteaa, että kansainvälisen oikeuden mukaisesti valtioilla on ensisijainen vastuu kaikkien alueellaan olevien ja oikeudenkäyttönä alaisuuteen kuuluvien ihmisten ihmisoikeuksien kunnioittamisesta

ja turvaamisesta; ja *vahvistaa jälleen*, että aseellisten konfliktien osapuolet ovat ensisijaisesti vastuussa siviiliväestön suojelemisesta,

toteaa jälleen, että kestävä rauha edellyttää politiikkaan, turvallisuuteen, ihmisoikeuksiin, sukupuolten tasa-arvoon, oikeusvaltioperiaatteen ja oikeuteen liittyvien toimien kokonaisvaltaista huomioon ottamista ja *korostaa* tältä osin oikeusvaltioperiaatteen keskeistä merkitystä konfliktien ehkäisyssä, rauhanturvaamisessa, konfliktien ratkaisussa ja rauhanrakentamisessa,

toteaa, että on kiinnitettävä entistä enemmän järjestelmällistä huomiota sen omien naisia, rauhaa ja turvallisuutta koskevien sitoumusten täyttämiseen ja erityisesti naisten roolin vahvistamiseen konfliktien ehkäisyyn, ratkaisun ja rauhanrakentamisen yhteydessä, ja *toteaa* tältä osin, että tarvitaan ajantasaista ja järjestelmällistä raportointia naisiin, rauhaan ja turvallisuuteen liittyen,

ottaa huomioon kansalaisyhteiskunnan, mukaan lukien naisjärjestöjen keskeisen panoksen konfliktien ehkäisyssä, ratkaisussa ja rauhanrakentamisessa ja naisten ja kansallisten ja kansainvälisten päättäjien välisen jatkuvan keskusteluyhteyden ja vuoropuhelun tärkeiden,

toteaa, että Yhdistyneiden kansakuntien käytännön rauhantur-

vaamis- ja turvallisuustoimien ja ihmisoikeus- ja kehitystyön välisiä yhteyksiä on vahvistettava ja yhteistyöhön liittyviä puutteita korjattava keinona puuttua aseellisten konfliktien sekä naisiin ja tyttöihin kohdistuvien turvallisuussuhkien pohjimmaisiin syihin ponnisteluissa, joilla pyritään luomaan kansainvälistä rauhaa ja turvallisuutta,

toteaa, että naisten taloudellinen voimaannuttaminen edistää merkittävästi aseellisista konflikteista toipuvien yhteisöjen vaikuttamista ja *tervehtii tyydytyksellä* rauhanrakennuskomission 26. syyskuuta 2013 antamaa julistusta naisten taloudellisesta voimaannuttamisesta rauhanrakentamistyössä (PBC/7/OC/L.1),

ottaa huomioon asekauppasopimuksen vahvistamisen ja sopimuksen artiklan 7(4), jossa todetaan, että viejinä toimivien valtio-osapuolten on otettava huomioon se riski, että sopimuksen tarkoittamia tavanomaisia aseita tai tarvikkeita voidaan käyttää vakavien sukupuolen perusteella tapahtuvien tai naisin ja lapsiin kohdistuvien vakavien väkivallantekojen tekemiseen tai niiden mahdollistamiseen,

odottaa, että asekauppasopimuksen toimeenpano osaltaan vähentää naisiin ja tyttöihin aseellisissa konflikteissa ja niiden jälkeisissä oloissa kohdistuvaa väkivaltaa,

tervehtii tyydytyksellä jäsenvaltioiden sekä alueellisten ja paikallisten järjestöjen ponnisteluja päätöslauselman 1325 (2000) sekä naisia, rauhaa ja turvallisuutta koskevien myöhempien päätöslauselmien täytäntöönpanossa alueellisella, kansallisella ja paikallisella tasolla sekä toimenpidesuunnitelmien valmistelussa, ja rohkaisee jäsenvaltioita jatkamaan näitä ponnisteluja muun muassa seurantaan, arviointia ja koordinoitua tehostamalla,

1 *toteaa*, että päätöslauselman 1325 (2000) johdonmukainen toimeenpano on tärkeää myös sen omassa työssä ja *aikoo* kiinnittää entistä enemmän huomiota naisten johtajuuteen ja panokseen konfliktien ratkaisussa ja rauhanrakentamisessa muun muassa seuraamalla toimeenpanon edistymistä ja puuttumalla niihin haasteisiin, jotka liittyvät aseellisten konfliktien naisiin ja tyttöihin kohdistuvia vaikutuksia koskevan tiedon ja analyysin vähäisyyteen ja laatuun, naisten rooliin rauhanrakentamisessa sekä rauhanprosessien ja konfliktienratkaisun sukupuoli- ja tasa-arvoulottuvuuksiin;

2 *toteaa*, että aseellisten konfliktien vaikutuksista naisiin ja tyttöihin, naisten roolista rauhanrakentamisessa sekä rauhanprosess-

sien ja konfliktienratkaisun sukupuoli- ja tasa-arvoulottuvuuksista tarvitaan ajantasaista tietoa ja analyysia turvallisuusneuvoston asiallistalla käsiteltäviä tilanteita varten, ja siten:

(a) tervehtii tyydytyksellä apulaispääsihteerin/UN-Women -järjestön toiminnanjohtajan ja apulaispääsihteerin/aseellisten konfliktien yhteydessä esiintyvään seksuaaliseen väkivaltaan erikoistuneen pääsihteerin erityisedustajan entistä säännöllisempiä selvityksiä naisiin, rauhaan ja turvallisuuteen liittyvistä kysymyksistä;

(b) pyytää YK:n pääsihteeristön rauhanturvatoiminnan osastoa, poliittista osastoa ja asianosaisia johtavia asiantuntijoita informoimaan turvallisuusneuvostoa naisiin, rauhaan ja turvallisuuteen liittyvistä kysymyksistä sekä toimeenpanon edistymisestä osana säännönmukaisia selontekojaan;

(c) pyytää pääsihteeriiä ja tämän erikoislähettäjiä ja YK:n missioiden erityisedustajia osana säännönmukaisia selontekojaan informoimaan turvallisuusneuvostoa edistymisestä, jota on tapahtunut naisten osallistumisessa konfliktien ehkäisyyn ja ratkaisemiseen, rauhan ja turvallisuuden ylläpitämiseen sekä konfliktin jälkeiseen rauhanrakentamiseen liittyviin neuvotteluihin esimerkiksi kansalaisyhteiskunnan, mukaan lukien

naisjärjestöjen kanssa käytyjen konsultaatioiden tuloksena;

(d) pyytää YK:n pääsihteeristön rauhanturvatoiminnan osastoa ja poliittista osastoa sisällyttämään turvallisuusneuvostolle esitettäviiin raportteihinsa järjestelmällisesti myös tietoja ja suosituksia naisiin, rauhaan ja turvallisuuteen liittyvistä kysymyksistä;

(e) kehottaa kaikkia Yhdistyneiden kansakuntien asettamia, turvallisuusneuvoston asialistalla olevia tilanteita tutkivia tutkimuskomissioita sisällyttämään selontekoihinsa tietoja aseellisten konfliktien naisiin ja lapsiin kohdistuvista erityisistä vaikutuksista keskittyen nimenomaisesti suositukseen, joilla pyritään edistämään vastuun, oikeudenmukaisuuden ja uhrien suojelun toteutumista aseellisten konfliktien, niiden jälkitilanteiden ja siirtymäajan järjestelyjen yhteydessä;

3 ilmaisee tahtonsa kiinnittää entistä enemmän huomiota naisiin, rauhaan ja turvallisuuteen liittyviin kysymyksiin kaikilla turvallisuusneuvoston asialistalla olevilla olennaisilla osa-alueilla, mukaan lukien erityisesti siviilien suojelu aseellisissa konflikteissa, konfliktien jälkeinen rauhanrakentaminen, oikeusvaltioperiaatteen edistäminen ja vahvistaminen kansainvälisen rauhan ja turvallisuuden yl-

läpittämisessä, rauha ja turvallisuus Afrikassa, terroritekojen muodostama uhka kansainväliselle rauhalta ja turvallisuudelle sekä kansainvälisen rauhan ja turvallisuuden ylläpito;

4 *toistaa aikomuksena* Yhdistyneiden kansakuntien operaatioiden mandaatteja perustaessaan ja uusiessaan sisällyttää niihin tasa-arvon edistäminen ja naisten voimaannuttaminen konfliktitilanteissa ja konfliktien jälkeisissä oloissa muuan muassa nimittämällä tarvittaessa sukupuolinäkökulmiin erikoistuneita neuvonantajia, ja *ilmaisee tahtonsa* sisällyttää mandaatteihin määräyksiä naisten täysimääräisen osallistumisen ja suojelun edistämiseksi seuraavilla osa-alueilla: vaalien valmistelu ja poliittiset prosessit, aseistariisunta-, demobilisaatio- ja reintegroitiohjelmat, turvallisuus- ja oikeussektorin uudistaminen sekä konfliktien jälkeiset jälleenrakennusprosessit sikäli kuin ne kuuluvat operaation mandaattiin;

5 *pyytää* Yhdistyneiden kansakuntien rauhaturvaoperaatioiden johtoa arvioimaan ihmisoikeusloukkauksia ja naisiin kohduttuvia väärinkäytöksiä aseellisten konfliktien ja konfliktien jälkeisten tilanteiden yhteydessä ja *pyytää* rauhanturvaoperaatioita mandaat-

tinsa mukaisesti puuttumaan naisiin ja tyttöihin konfliktien ja konfliktien jälkeisten tilanteiden yhteydessä kohdistuviin turvallisuushiin ja suojeluhaasteisiin;

6 *tunnustaa* kansalaisyhteiskunnan, mukaan lukien naisjärjestöjen, ja turvallisuusneuvoton jäsenten ja sen operaatioiden välisen vuorovaikutuksen tärkeyden niin päämajatasolla kuin kentälläkin ja sitoutuu huolehtimaan siitä, että turvallisuusneuvoston kohdealueille suuntautuvien vierailujen yhteydessä järjestetään keskustelutapaamisia paikallisten naisten ja naisjärjestöjen kanssa;

7 *toteaa*, että naisten osallistumista ja sukupuolten väliseen tasa-arvoon liittyviä kysymyksiä on entisestään korostettava kaikissa keskusteluissa, jotka liittyvät aseellisten konfliktien ehkäisyyn ja ratkaisemiseen, rauhan ja turvallisuuden ylläpitämiseen ja konfliktien jälkeiseen rauhanrakennukseen, ja tähän liittyen turvallisuusneuvosto:

(a) *pyytää* pääsihteeriä ja tämän erikoislähettiläitä ja YK:n operaatioiden erityisedustajia tehtävänsä alusta lähtien käymään säännöllisesti keskusteluja naisjärjestöjen ja -johtajien ja myös sosiaalisesti ja/tai taloudellisesti syrjäytyneiden naisryhmien kanssa;

(b) rohkaisee asianosaisia jäsenvaltioita kehittämään kohdennettuja rahoitusmekanismeja sellaisen järjestöjen työn tukemiseksi ja toimintaedellytysten parantamiseksi, jotka tukevat naisten johtajuutta ja täysipainoista osallistumista päätöksentekoon sen kaikilla tasoilla, koskien päätöslauselman 1325 (2000) toimeenpanoa, kuten lisäämällä kansalaisyhteiskunnan edistämiseen tarkoitettuja tukia;

(c) pyytää pääsihteeriä vahvistamaan rauhanneuvotteluvaltuuskuntien ja rauhanvälitystä edistävien tukiryhmien rauhanrakentamisen sukupuolinäkökulmia koskevaa tietopohjaa mahdollistaen Yhdistyneiden kansakuntien välitysryhmien käyttöön sukupuolinäkökulmiin perehtyneitä asiantuntijoita ja asiantuntemusta, ja pyytää edelleen pääsihteeriä edistämään naisten nimityksiä johtaviin välitystehtäviin Yhdistyneissä kansakunnissa ja sen rauhanvälitysryhmien kokoonpanoa määritettäessä, ja kehottaa kaikkia rauhanneuvottelujen osapuolia edistämään naisten tasa-arvoista ja täysipainoista osallistumista päätöksentekoon;

8 korostaa, että on erittäin tärkeää, että konfliktien jälkeisistä vaalijärjestelyistä ja perustuslakiuudistuksista vastaavat jäsenvaltiot jatkavat Yhdistyneiden kansakuntien elinten tuella pon-

nistelujaan varmistaakseen naisten täysipainoisen ja tasa-arvoisen osallistumisen vaaliprosessiin sen kaikissa vaiheissa, ja todeten, että erityistä huomiota on kiinnitettävä naisten turvallisuuteen ennen vaaleja ja niiden aikana;

9 rohkaisee rauhanturvajoukkoja ja poliisivoimia lähettäviä maita kasvattamaan naisten osuutta Yhdistyneiden kansakuntien operaatioihin lähetettävissä sotilas- ja poliisijoukoissa ja rohkaisee edelleen rauhanturvajoukkoja ja poliisivoimia lähettäviä maita antamaan kaikelle sotilas- ja poliisihenkilöstölleen riittävä tehtävän edellyttämä koulutus sekä asianomaisia Yhdistyneiden kansakuntien elimiä tarjoamaan tähän tarkoitukseen sopivia ohjeistus- ja koulutuspaketteja,

10 korostaa, että on jatkettava ponnisteluja niiden tekijöiden poistamiseksi, jotka estävät naisia saamasta oikeutta aseellisten konflikteissa ja niiden jälkeisissä oloissa muuan muassa sukupuolia huomioivien oikeus-, tuomioistuin- ja turvallisuussektorin uudistusten ja muiden mekanismien avulla;

11 kehottaa kaikkia osapuolia, myös jäsenvaltioita, Yhdistyneiden kansakuntien elimiä ja ra-

hoituslaitoksia, tukemaan kansallisten instituutioiden, erityisesti oikeus- ja terveydenhoitojärjestelmien sekä kansalaisyhteiskunnan verkostojen toimintaedellytysten kehittämistä ja vahvistamista niin, että ne kykenevät tarjoamaan pysyväislunteeista apua ja tukea aseellisten konfliktien ja niiden jälkeisten tilanteiden vaikutuksille alttiiksi joutuneille naisille ja tytöille;

12 *kehottaa* jäsenvaltioita täyttämään velvoitteensa rankaisemattomuuden lopettamiseksi ja huolehtimaan sotarikosten, kansanmurhien, ihmisyyden vastaisen rikosten ja muiden vakavien kansainvälisen humanitaarisen oikeuden loukkausten perusteellisesta tutkinnasta ja teoista vastuussa olevien henkilöiden syytteesenpanosta; ja *edelleen toteaa*, että työ, jota on tehty rankaisemattomuuden lopettamiseksi naisiin ja tyttöihin kohdistuvien kansainvälistä yhteisöä huolestuttavien vakavimpien rikosten osalta, on edistynyt kansainvälisen rikostuomioistuimen, ad hoc-tuomioistuinten ja sekatuomioistuinten (mixed tribunals) sekä kansallisten tuomioistuinten erityisosastojen ponnistusten myötä;

13 *palauttaa mieliin* kansainvälisen oikeuden määräykset siitä, että yksilöllä on oikeus kor-

vauksiin oikeudenloukkauksista;

14 *kehottaa* jäsenvaltioita ja Yhdistyneiden kansakuntien elimiä huolehtimaan siitä, että naiset voivat mielekkäästi ja täysipainoisesti osallistua ponnisteluihin, joilla pyritään torjumaan ja lopettamaan käsiaseiden ja kevyiden aseiden laitton levittäminen ja väärinkäyttö;

15 *toistaa tahtonsa* kutsua vuonna 2015 koolle korkean tason tapaamisen, jossa tarkastellaan päätöslauselman 1325 (2000) toimeenpanossa globaalilla, alueellisella ja kansallisella tasolla tapahtunutta edistystä sekä päätöslauselman 1325 (2000) toimeenpanossa kohdattuja esteitä ja rajoituksia; ja *toteaa huolestuneena*, että ilman toimeenpanossa tapahtuvaa merkittävää muutosta naiset ja naisten näkökulmat jäävät edelleen aliedustetuiksi konfliktien ehkäisyä, ratkaisemista, suojelua ja rauhanrakentamista koskevissa kysymyksissä, ja sen vuoksi *rohkaistaa* niitä jäsenvaltioita, asianomaisia järjestöjä ja Yhdistyneiden kansakuntien toimielimiä, jotka ovat kehittäneet päätöslauselman 1325 (2000) toimeenpanoa tukevia rakenteita ja suunnitelmia, tarkistamaan olemassa olevia toimintasuunnitelmia ja -tavoitteita, ja *kehottaa* jäsenvaltioita arvioimaan

ja vauhdittamaan kehitystä ja valmistautumaan uusien tavoitteiden määrittämiseen ajoissa vuoden 2015 korkean tason tapaamisista ajatellen;

16 *kehottaa* pääsihteeriiä määrittämään korkean tason tapaamisista/arviointia ajatellen teettämään päätöslauselman 1325 (2000) toteuttamista koskevan globaalin tutkimuksen, jossa keskitytään erityisesti hyviä käytäntöjä esitteleviin esimerkkeihin, toimeenpanossa esiintyneisiin puutteisiin ja haasteisiin sekä nykyisiin kehitysuuntiin ja toiminnan painopisteluueisiin, ja *edelleen kehottaa* pääsihteeriiä antamaan turvallisuusneuvostolle esitettävässä vuoden 2015 vuosiraportissa selvityksen mainittu tutkimuksen tuloksista ja luovuttamaan tutkimuksen Yhdistyneiden kansakuntien kaikkien jäsenvaltioiden käyttöön;

17 *ilmaisee tahtonsa* asettaa naisia, rauhaa ja turvallisuutta koskevan mandaattinsa toimeenpanon yhden kohdealueille suunnattavien säännönmukaisen käynnin painopisteeksi ennen vuoden 2015 korkean tason tapaamista;

18 *pyytää* pääsihteeriiä edelleen toimittamaan turvallisuusneuvostolle vuosiraportteja, joissa selvitetään päätöslauselman 1325

(2000) toimeenpanossa tapahtunutta kehitystä sekä toimittamaan seuraavan raporttinsa vuoden 2014 lokakuuhun mennessä ja sisällyttämään tähän raporttiin selonteon naisia, rauhaa ja turvallisuutta koskevan toimeenpanon edistymisestä sen eri osa-alueilla ja keskittyy nimenomaan puutteisiin ja haasteisiin;

19 *päätää* seurata aktiivisesti asian kehittymistä.

Temaattinen hakemisto

TEEMA	PÄÄTÖSLAUSELMA, JOHDANTO /TOIMENPIDEKAPPALE
Kansainvälinen oikeus	
Pekingin julistus ja toimintaohjelma	1325, johdantokappale 2 1820, johdantokappale 4 1888, johdantokappale 4 1889, johdantokappale 3 2122, johdantokappale 2
Rooman perussääntö, kansainvälisten ad hoc tuomioistuinten säädökset ja seksuaalinen väkivalta	1820, johdantokappale 9 1888, johdantokappale 9 1960, johdantokappale 12 2106, johdantokappale 9
Kaikkinaisen naisiin ja tyttöihin kohdistuva väkivallan ja syrjinnän poistaminen, CEDAW	1820, johdantokappale 3,5 1888, johdantokappale 5 1889, johdantokappale 3 2106, johdantokappale 3
Lasten oikeuksien yleissopimus	1820, johdantokappale 5
Naisten ja tyttöjen suojelu kansainvälisen oikeuden mekanismein <ul style="list-style-type: none"> ■ CEDAW ■ YK:n lasten oikeuksien yleissopimus ■ Kansainvälisen rikostuomioistuimen perussääntö ■ Geneven sopimukset ■ Pakolaissopimus 	1325, johdantokappale 6 1325, toimenpidekappale 9 1889, toimenpidekappale 2
Ihmisoikeuksien kunnioittaminen, vastuu toimia kansainvälisten sopimusten mukaisesti	1820, johdantokappale 3 1888, johdantokappale 10 1960, johdantokappale 4,8, 9, 10 2106, johdantokappale 7 2122, johdantokappale 10

Kokonaisvaltainen yhteiskunnallinen voimaannuttaminen	
Yhteydet rauhanturvaamis- ja turvallisuustoimien, ihmisoikeus- ja kehitystyön välillä aseellisten konfliktien sekä naisiin ja tyttöihin kohdistuvien turvallisuusuhkien perussyihin puuttumiseksi	2122, johdantokappale 14
Kokonaisvaltainen lähestymistapa sukupuolten tasa-arvoon, oikeusvaltioperiaatteisiin ja oikeudellisiin palveluihin	2122, johdantokappale 11
Naisten ja tyttöjen poliittinen, yhteiskunnallinen ja taloudellinen voimaannuttaminen	2106, johdantokappale 5 2122, johdantokappale 4, 15
Miesten ja poikien aktivoiminen naisiin kohdistuvan seksuaalisen väkivallan kitkemisessä	2106, johdantokappale 5
Naisten osallistuminen, asiantuntijuus	
Tuki naisten poliittiselle osallistumiselle vaaliprosessin kaikissa vaiheissa, naisten turvallisuus mukaan lukien	2122, toimenpidekappale 8
Naisten aktiivinen rooli konfliktien ehkäisyssä ja ratkaisemisessa, rauhanrakentamisessa	1325, johdantokappale 5 1820, johdantokappale 10 1889, johdantokappale 6, 8, 10, 11 1889, toimenpidekappale 1 2106, toimenpidekappale 5 2122, johdantokappale 12 2122, toimenpidekappale 1
Naisten määrään ja osallistumisen lisääminen konfliktien ehkäisyä ja ratkaisemista koskevassa päätöksenteossa	1325, johdantokappale 5 1325, toimenpidekappale 1, 2 1889, johdantokappale 6, 7 1889, toimenpidekappale 1 1960, johdantokappale 15
Naisten osallistuminen poliittiseen ja taloudelliseen päätöksentekoon YK:n rauhanrakennuspyrkimysten parantamiseen tähtäävässä toimenpideohjelmassa	1889, toimenpidekappale 15
Naisten osallistuminen tarpeiden arvioinnissa, suunnittelussa ja hanketoiminnassa	1889, toimenpidekappale 9, 10

Naisten ja naisjärjestöjen kuuleminen, tukeminen ja yhteistyö	1325, toimenpidekappale 8b, 15 1820, toimenpidekappale 3, 12 1888, johdantokappale 14 1888, toimenpidekappale 14 1889, toimenpidekappale 10 1960, toimenpidekappale 12 2106, toimenpidekappale 11, 21 2122, johdantokappale 13 2122, toimenpidekappale 6, 7a
Naisten määrä rauhanvälittäjinä ja sovittelijoina, ml. johtotason sovittelijat, sovitteluryhmien kokoonpano	1888, johdantokappale 13 1888, toimenpidekappale 16 1889, johdantokappale 7 1960, johdantokappale 15 2122, toimenpidekappale 7c
Naisten nimittäminen johtotehtäviin, erityisedustajiksi, erityislähettiläiksi ja soveltuvien ehdokkaiden luettelointi	1325, toimenpidekappale 3 1889, johdantokappale 14 1889, toimenpidekappale 4
Naisten rooli ja osuus/määrä YK:n kenttäoperaatioissa, sotilaina, sotilastarkkailijoina, siviilipoliiseina sekä ihmis- oikeus- ja humanitaarisen avun henkilöstössä	1325, toimenpidekappale 4, 19 1820, toimenpidekappale 8 1888, johdantokappale 15 1960, johdantokappale 16 1960, toimenpidekappale 15 2106, toimenpidekappale 14 2122, toimenpidekappale 9
Naisten osallistuminen käsikäsiaseiden ja kevyiden aseiden laittoman levittämisen ja väärinkäytön torjuntaan ja lopettamiseen tähtäävissä toimissa	2122, toimenpidekappale 14
Sukupuolinäkökulman valtavirtaistaminen, tasa-arvon edistäminen	
YK:n rauhanrakennuskomissio: sukupuolten tasa-arvon edistäminen ja naisten osallistaminen ja siihen kohdennettavat resurssit	1889, toimenpidekappale 14

Sukupuolinäkökulman huomioiminen rauhanturvaoperaatioissa	1325, johdantokappale 8 1325, toimenpidekappale 5 1325, toimenpidekappale 15 1888, johdantokappale 16 1888, toimenpidekappale 22
Sukupuolinäkökulman huomioiminen rauhansopimuksia neuvotellessa ja toimeenpanossa <ul style="list-style-type: none"> ■ kotipaluu, asettuminen, kuntoutuminen, uudelleen-sopeutuminen, jälleenrakentaminen ■ paikallisten naisten rauhanaloitteiden ja prosessien tukeminen ■ naisten ja tyttöjen ihmisoikeuksien suojeleminen ja kunnioitus (perustuslaki, vaalitapa, poliisivoimat, oikeuslaitos) 	1325, toimenpidekappale 8 2122, toimenpidekappale 7c, 10
Sukupuolinäkökulman huomioiminen kaikessa konfliktien jälkeisessä rauhan vakiinnuttamisessa sekä toipumisprosesseissa	1889, toimenpidekappale 8 2122, toimenpidekappale 7
Asiantuntijapositiot, koordinaatio	
Sukupuolinäkökulman asiantuntijatehtävät/neuvonantajat	1960, toimenpidekappale 10, 13 2106, toimenpidekappale 8
Tasa-arvoasiantuntijoiden nimeäminen rauhanvälitysryhmien käyttöön	2122, toimenpidekappale 7c
Erityisedustajan nimeäminen seksuaalisen väkivallan torjumiseksi	1888, toimenpidekappale 4
Seksuaaliseen väkivaltaan ja lasten asemaan aseellisissa konflikteissa erikoistuneiden erityisedustajien välinen koordinaatio	1889, toimenpidekappale 16 1960, toimenpidekappale 7, 9, 14
Eri (YK-)toimijoiden välinen koordinaatio seksuaalisen väkivallan kysymyksissä	1888, toimenpidekappale 5 1960, toimenpidekappale 8, 14
Asiantuntijaryhmän lähettäminen alueille, joissa aseellisiin konflikteihin liittyvä seksuaalinen väkivalta ajankohtaista	1888, toimenpidekappale 8 2106, toimenpidekappale 18
Naisten suojeluneuvonantajat	1888, toimenpidekappale 12 1889, toimenpidekappale 7 1960, toimenpidekappale 10 2106, toimenpidekappale 7

Naisten ja tyttöjen, poikien ja miesten suojeleminen ja erityistarpeet	
Siviilien suojeleminen- ja ihmisoikeuksien kunnioittamisvastuu	1820, johdantokappale 12, 13 1888, johdantokappale 20, 21
Konfliktien osapuolet lopettavat seksuaalisen väkivallan teot	1820, toimenpidekappale 2 1888, toimenpidekappale 2 1960, toimenpidekappale 2 2106, johdantokappale 3 2106, toimenpidekappale 10
Erityistoimet seksuaalisen väkivallan estämiseksi mm. käskyjen antaminen komentoketjuissa	1960, toimenpidekappale 5 2106, toimenpidekappale 10
Raiskauksiin tai seksuaaliseen väkivaltaan syyllistyneiden raportointi pääsihteerin vuosiraportissa	1960, toimenpidekappale 3, 4
Naiset ja tytöt pakolaisina ja väkivallan kohteina ja siitä johtuvat pakolaisleirien suunnittelun erityistarpeet	1325, johdantokappale 4 1325, toimenpidekappale 12 1820, toimenpidekappale 10 1889, toimenpidekappale 12
Toimet naisten ja tyttöjen suojelemiseksi sukupuoleen liittyvältä väkivallalta, erityisesti raiskaukset ja muu seksuaalinen hyväksikäyttö mukaan lukien	1325, toimenpidekappale 10
Siviilien suojeleminen seksuaaliselta väkivallalta <ul style="list-style-type: none"> ■ kurinpidolliset toimet ■ koulutus ■ henkilöstön seulonta ■ evakuointitarve ■ paikallisten naisten ilmaisemien kantojen kuuntelu 	1820, toimenpidekappale 3, 8 1888, toimenpidekappale 3
Seksuaalinen väkivalta: suojeleminen YK:n ylläpitämässä leireissä ja niiden lähetyksillä	1820, toimenpidekappale 10
Seksuaalinen väkivalta: huomioiminen kaikissa aseistariisun, kotiuttamisen ja uudelleensijoittamisen prosesseissa	1820, toimenpidekappale 10 2106, toimenpidekappale 16a
seksuaalisen väkivallan huomioiminen oikeus- ja turvallisuussektorin, poliisitoimen uudistuspyrkimyksissä	1820, toimenpidekappale 10 1888, toimenpidekappale 6, 9 2106, toimenpidekappale 2, 4, 16b, c

Politiikat ja toimet jotka hyödyttävät seksuaalisen väkivallan kohdanneita naisia ja lapsia,	1820, toimenpidekappale 14
Syrjimättömien palveluiden tuottaminen seksuaali-neuvontaan, lisääntymisterveyteen ja raiskauksista johtuviin raskauksiin liittyen	2106, johdantokappale 8
Palveluiden turvaaminen seksuaalista väkivaltaa kohdanneille	1820, toimenpidekappale 13 1888, toimenpidekappale 13 1960, johdantokappale 13 2106, toimenpidekappale 19
Pysyväluonteinen apu ja tuki aseellisten konfliktien ja niiden jälkeisten tilanteiden vaikutuksille alttiiksi joutuneille naisille ja tytöille	2122, toimenpidekappale 11
Kansallisten terveyspalveluiden ja siviiliyhteisöjen verkoston valmius tarjota apua HIV-tartunnan saaneille ja AIDSiin sairastuneille naisille ja tytöille	2106, toimenpidekappale 20
Naisten ja tyttöjen yhtäläiset koulutusmahdollisuudet konfliktien jälkeisissä tilanteissa	1889, toimenpidekappale 11
Naisten ja tyttöjen erityistarpeet miinanraivaus- ja miina-tietoisuushjelmien toimeenpanossa	1325, johdantokappale 7
Naisten ja tyttöjen erityistarpeet konfliktien jälkitilanteissa	1889, johdantokappale 9
Seksuaalisen väkivallan kysymysten huomioiminen rauhan-prosessin ja -välityksen alkuvaiheesta alkaen	1888, johdantokappale 12 1325, toimenpidekappale 17 2106, toimenpidekappale 12
Vaikutukset siviiliväestöön, naisten ja tyttöjen erityistarpeet humanitaarisia poikkeuksia harkitessa (YK:n peruskirjan 41 artikla, toimenpiteet rauhaa uhatessa tai rikottaessa tai hyökkäystekojen tapahtuessa)	1325, toimenpidekappale 14
Nais- ja miestaistelijoiden erityistarpeet aseistariisunnan, kotiuttamisen ja uudelleenintegroinnin suunnittelussa sekä naisten ja lasten erityistarpeet	1325, toimenpidekappale 13 1889, toimenpidekappale 13
Miehiin ja poikiin kohdistuvan seksuaalisen väkivallan huomioiminen	2106, johdantokappale 6

Siviili- ja sotilaspuolen johtajien, keskus- ja paikallishallinnon johtohenkilöiden, perinteisten päälliköiden ja uskonnolliset johtajien sitoutuminen seksuaalisen väkivallan kysymyksiä koskevaan toimintaan	1888, johdantokappale 11 1888, toimenpidekappale 15
Rankaisemattomuus	
Rankaisemattomuuden lopettaminen	1325, toimenpidekappale 11 1820, johdantokappale 3 1820, toimenpidekappale 4 1888, johdantokappale 7, 8 1888, toimenpidekappale 6, 7, 8a,b 1889, toimenpidekappale 3 1960, johdantokappale 5, 6 2106, johdantokappale 4 2106, toimenpidekappale 2, 10 2122, toimenpidekappale 12
Oikeudenkäynti- ja sovittelumekanismit rankaisemattomuuden lopettamiseksi	1960 johdantokappale 11
Yksilöiden oikeus korvauksiin oikeudenloukkauksista	2122, toimenpidekappale 13
Missiot/YK-järjestelmä	
YK-missioiden kouluttaminen ja tietoisuuden lisääminen seksuaalisen väkivallan kysymyksissä	1820, toimenpidekappale 6, 7, 8 1325, toimenpidekappale 20 1325, toimenpidekappale 21 1960, toimenpidekappale 11, 16
YK:n rauhanturvaoperaatioiden missiomandaatit <ul style="list-style-type: none"> ■ 1325-päätöslauselmaperheen sitoumuksien osalta laajasti (2106, 2122) ■ seksuaalinen väkivalta (1820 & 1888 & 1960) ■ Sukupuolten tasa-arvon ja naisten osallistamisen edistämisen huomioiminen (1889) 	2106, toimenpidekappale 5 1820, toimenpidekappale 9 1888, toimenpidekappale 11, 12 1889, toimenpidekappale 7 1960, johdantokappale 11,14 1960, toimenpidekappale 13 2122, toimenpidekappale 4
Nollatoleranssi YK:n rauhanturvaoperaatioissa seksuaalisen väkivallan kysymyksissä	1820, toimenpidekappale 7 1960, toimenpidekappale 16 2106, toimenpidekappale 15

Missioiden yhteistyö paikallistoimijoiden kanssa mandaatin toteuttamiseksi	1960, toimenpidekappale 12
YK:n asiantuntijaryhmät seksuaalisen väkivallan toteuttamiseksi ja toimenpiteiden identifiointiksi	1888, toimenpidekappale 8 1960, johdantokappale 7
Operatiivisen johdon vastuu arvioida ihmisoikeusloukkauksia ja naisiin kohdistuvia ihmisoikeusrikkomuksia	2122, toimenpidekappale 5
YK:n erityisedustajien, pääsihteerin hätäavun koordinaattorin vastuu seksuaalisen väkivallan vastaisen strategia kehittämiseksi ja raportointivastuu	1888, toimenpidekappale 23
YK:n tutkimuskomission rooli seksuaali- tai sukupuoli-sidonnaisten rikosten osalta	2106, toimenpidekappale 9
YK:n rauhanrakennuskomissio: neuvot, suositukset seksuaalisen väkivallan teemoista	1820, toimenpidekappale 11 1325, toimenpidekappale 18
Koulutus, rahoitus	
Kohdennettujen rahoitusmekanismien kehittäminen tukemaan järjestöjä naisjohtajuuden ja 1325-päätöslauselman toimeenpanon tukemiseksi	2122, toimenpidekappale 7b
Taloudellinen, tekninen ja logistinen tuki sukupuolen huomioivalle koulutukselle	1325, toimenpidekappale 7
Rahoitus naisten osallistumisen mahdollistamiseksi, seksuaalisesta väkivallasta toipumiseksi, varojen kohdentamisen seuranta	1889, johdantokappale 10, 13 2106, toimenpidekappale 19
Rauhanturvahenkilöstön erityiskoulutus (koulutusohjeet, -aineisto) naisten ja lasten suojelussa, erityistarpeista ja ihmisoikeuksista ■ HIV/AIDS	1325, johdantokappale 9 1325, toimenpidekappale 6
Rauhanturvaajien skenaariopohjaiset koulutusmateriaalit seksuaalisen ja sukupuoleen perustuvan väkivallan ehkäisemiseksi, ml. lasten erityistarpeet	1960, toimenpidekappale 11 2106, toimenpidekappale 14

Raportointi, toimeenpanon seuranta	
Tarve koota tietoa ja analysoida sitä aseellisten konfliktien vaikutuksista naisiin ja lapsiin, rauhanprosessien ja konfliktinratkaisun sukupuoli- ja tasa-arvoulottuvuuksiin	1325, johdantokappale 11 1889, johdantokappale 12 1889, toimenpidekappale 6 2122, toimenpidekappale 1, 2
Alueelliset, kansalliset ja paikalliset toimintaohjelmat päätöslauselman 1325 toteuttamiseksi	1889, johdantokappale 5 2122, johdantokappale 18
Maailmanlaajuiseen käyttöön tarkoitettujen indikaattoreiden käyttöönotto päätöslauselman 1325 seuraamiseksi	1889, toimenpidekappale 17
Korkean tason arviointi 1325-päätöslauselman globaalista toimeenpanosta, puutteista ja haasteista vuonna 2015	2122, toimenpidekappale 16
1325-agendan asettaminen turvallisuusneuvoston kenttämatkan teemaksi ennen vuoden 2015 korkean tason arviointia	2122, toimenpidekappale 17
Säännölliset YK-järjestelmän eri toimijoiden tekemät selvitykset	2122, toimenpidekappale 2a-e
Erityisedustajan selonteot seksuaalista väkivaltaa koskien	1960, toimenpidekappale 17
Pääsihteerin raportit ja selvitykset	1325, toimenpidekappale 16, 17 1820, toimenpidekappale 15 1888, toimenpidekappale 25, 26, 27 1889, toimenpidekappale 18 1889, toimenpidekappale 19 1960, toimenpidekappale 3, 6, 18a-d 2106, toimenpidekappale 22 2122, toimenpidekappale 18
Maakohtaiset raportit turvallisuusneuvostolle: aseellisten konfliktien vaikutus naisiin ja tyttöihin	1889, toimenpidekappale 5
Pääsihteerin ohjeistus: mandaatit siviilien suojelemiseksi seksuaaliselta väkivallalta	1820, toimenpidekappale 9
Turvallisuusneuvoston raportointi 1325-sitoumuksien osalta sekä seksuaalisen väkivallan kysymyksistä	1888, toimenpidekappale 24 2106, toimenpidekappale 5 2122, johdantokappale 12

1325-teemojen läpileikkaavuus turvallisuusneuvoston esityslistan asiakohdissa	2122, toimenpidekappale 3
YK-järjestelmän seuranta-, analyysi- ja raportointijärjestelyjen toteuttaminen väkivallan ehkäisemiseksi ja siihen puuttumiseksi	2106, toimenpidekappale 6
Sanktiot/aseventiä koskevat säädökset	
Valtioihin kohdentuvat sanktiot	1820, toimenpidekappale 5 1888, toimenpidekappale 10 1960, toimenpidekappale 7
Asekauppasopimus ja asekaupan linkitykset sukupuolen perusteella tapahtuvaan väkivaltaan	2106, johdantokappale 10 2122, johdantokappale 16, 17
Seksuaalista väkivaltaa harjoittavien tai johtavien henkilöiden asettaminen pakotelistoille	2106, toimenpidekappale 13

Suomen 1325-verkosto on vuonna 2006 perustettu avoin verkosto, johon kuuluu ihmisoikeus- ja tasa-arvotyötä tekeviä järjestöjä sekä tutkijoita Suomen eri yliopistoista. Verkoston toimintaa hallinnoi Suomen UN Women. Verkoston tavoitteena on edistää YK:n turvallisuusneuvoston päätöslauselman 1325 "Naiset, rauha ja turvallisuus" toimeenpanoa Suomessa.

SUOMEN **1325** VERKOSTO